

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

Ο ρόλος του κινεζικού νομίσματος στην παγκόσμια οικονομία

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεώργιος Κουρούσης

Αθήνα, 2023

Τριμελής επιτροπή

Ρουκανάς Σπυρίδων, Αναπληρωτής Καθηγητής

Λιάκουρας Πέτρος, Καθηγητής

Κότιος Άγγελος, Καθηγητής

Copyright © Γεώργιος Κουρούσης, 2023.

All right reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

(υπογραφή)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία μελέτη του νομίσματος της Κίνας ξεκινώντας από το κοντινό παρελθόν της και καταλήγοντας στο απρόβλεπτο μέλλον της. Ο δράκος της Ασίας, όπως συχνά την αποκαλούν οι ιστορικοί, έχει προκαλέσει τον θαυμασμό, αλλά συγχρόνως και τις κακεντρεχείς ανησυχίες. Η διεθνοποίηση του γουάν αποτελεί μία μακροχρόνια διαδικασία και συναντά πολλές δυσκολίες. Η θέση της Κίνας στο διεθνές σύστημα καθορίζει τις υπάρχουσες συνθήκες. Το ψηφιακό γουάν αποτελεί ένα σχέδιο της Κίνας, όχι μόνο να επεκτείνει την οικονομική της επιρροή ανά τον κόσμο, αλλά και να δημιουργήσει τετελεσμένα.

ABSTRACT

This paper provides a study of the Chinese currency and its implications for the global economy. It assesses the recent history of the Yuan and explores the uncertain prospects of China's future economic development. China, as the rising economic dragon of Asia, has evoked both admiration and apprehension from the rest of the world. The internationalization of the Yuan is a complex and gradual process that faces a plethora of challenges and constraints. China's position within the international system determines the existing conditions. The digital Yuan is an initiative launched by the Chinese authorities to expand their economic influence and leverage in the world.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1: «Το διεθνές νομισματικό σύστημα από το 1971 έως σήμερα και το γουάν».....	8-14
Κεφάλαιο 1.1: «Εισαγωγή»	8-10
Κεφάλαιο 1.2: «Ιστορική αναδρομή».....	10-12
Κεφάλαιο 1.3: «Το γουάν στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα»	12-14
Κεφάλαιο 1.4: «Συμπεράσματα».....	14
Κεφάλαιο 2: «Η διεθνοποίηση του γουάν»	14-24
Κεφάλαιο 2.1: «Εισαγωγή»	14
Κεφάλαιο 2.2: «Οι συνέπειες της διεθνοποίησης του γουάν».....	14-16
Κεφάλαιο 2.3: «Οι ατασθαλίες ενός μεγαλεπήβολου εγχειρήματος»	16-18
Κεφάλαιο 2.4: «Πετρογουάν και BRI».....	18-20
Κεφάλαιο 2.5: «Το γουάν στην Νοτιοανατολική Ασία»	20-23
Κεφάλαιο 2.6: «Συμπεράσματα»	24
Κεφάλαιο 3: «Ψηφιακός ανασχηματισμός»	24-34
Κεφάλαιο 3.1: «Εισαγωγή».....	24-25
Κεφάλαιο 3.2: «Ψηφιακό γουάν»	25-27
Κεφάλαιο 3.3: «Ένα εργαλείο διεθνοποίησης;»	28-33
Κεφάλαιο 3.4: «Κριτική»	33
Κεφάλαιο 3.5: «Συμπεράσματα»	33-34
Κεφάλαιο 4: «Μέθοδοι πληρωμών στην Κίνα – WeChat, Alipay».....	34-38
Κεφάλαιο 4.1: «Εισαγωγή»	34
Κεφάλαιο 4.2: «WeChat και Alipay»	34-37
Κεφάλαιο 4.3: «Συμπεράσματα»	38
Συμπεράσματα	39
Βιβλιογραφία	41-45

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τις προοπτικές εξέλιξης του ασιατικού δράκου στην παγκόσμια οικονομία. Η διεθνοποίηση του κινεζικού νομίσματος, η απελευθέρωση της κινεζικής οικονομίας και ο ψηφιακός ανασχηματισμός αποτελούν βασικά ζητήματα. Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει στον αναγνώστη το γουάν σήμερα. Η κατανόηση της κινεζικής οικονομίας συνέβαλε στην κατανόηση του κινεζικού νομίσματος εντός του διεθνούς νομισματικού νομίσματος. Ένα βασικό ερευνητικό εργαλείο της εργασίας είναι η διεθνοποίηση της νομίσματος. Πώς μια ανερχόμενη οικονομία μπορεί να διεθνοποιήσει το νόμισμα της και τι συνέπειες μπορεί να έχει κάτι τέτοιο; Η ιστορία, ο πολιτισμός και η γλώσσα διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην παρούσα μελέτη.

Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας στηρίχθηκε στην Διεθνή Οικονομική. Πρόκειται για έναν κλάδο της οικονομικής επιστήμης που χρησιμοποιεί τις βασικές αρχές των οικονομικών. Οι βασικές αυτές αρχές αφορούν τα κίνητρα και την συμπεριφορά των ατόμων και των επιχειρήσεων. Όσον αφορά την επιστήμη της Διεθνούς Οικονομικής πρέπει να λάβουμε υπόψη την συμπεριφορά των κρατών στο διεθνές εμπόριο και στις διεθνείς συναλλαγές. Η σημαντικότερη ίσως διαμάχη στο διεθνές εμπόριο είναι αυτή μεταξύ του ελεύθερου εμπορίου και του προστατευτισμού. Η διαμάχη αυτή στηρίζεται στην ιδέα του οφέλους. Οι διεθνείς αγορές κεφαλαίου αποτελούν μία σημαντική ενότητα των διεθνών οικονομικών σχέσεων. Στο σύγχρονο σύστημα υπάρχουν ορισμένοι κίνδυνοι που συνδέονται με τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου. Ο σημαντικότερος εξ αυτών αφορά την διακύμανση των νομισμάτων. (Krugman, 2016)

Η βιβλιογραφία αναδεικνύει το ενδιαφέρον των ερευνητών για το κινεζικό νόμισμα και τις δυνατότητες του. Στην βιβλιογραφική ανασκόπηση παρατίθενται μελέτες για τον ρόλο του κινεζικού νομίσματος στην παγκόσμια οικονομία και τις δυνατότητες της οικονομίας του ασιατικού δράκου μέσω αυτού. Η βιβλιογραφία εστιάζει, μεταξύ των άλλων, και στην συμπεριφορά της Κεντρικής Τράπεζας την τελευταία δεκαετία.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε τέσσερα κεφάλαια. Το Κεφάλαιο 1 συμβάλλει στην κατανόηση του διεθνούς νομισματικού συστήματος από το 1971 έως σήμερα, τοποθετώντας το γουάν σε αυτό. Στο κεφάλαιο αυτό ο αναγνώστης λαμβάνει ορισμένες βασικές πληροφορίες για το γουάν. Το Κεφάλαιο 2 αφορά την διεθνοποίηση του γουάν. Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας έχει δημιουργήσει ένα πλήθος ερωτημάτων μεταξύ των οικονομολόγων για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος. Το Κεφάλαιο 3 μελετά τα ψηφιακά νομίσματα και το ψηφιακό γουάν. Ποιες είναι οι δυνατότητες του ψηφιακού γουάν και ποιος ο ρόλος της PBC; Τέλος το κεφάλαιο 4 αναφέρεται στα συστήματα πληρωμών στην Κίνα και στις καινοτομίες που εφαρμόζονται. Η παρούσα εργασία συνεισφέρει όχι μόνο στην μελέτη του κινεζικού παραδείγματος, αλλά και στην κατανόηση των δυσκολιών μιας ανερχόμενης οικονομίας στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον.

Κεφάλαιο 1: Το διεθνές νομισματικό σύστημα από το 1971 έως σήμερα και ο ρόλος του κινεζικού γουάν

1.1 Εισαγωγή

Η στροφή της οικονομικής πορείας της Κίνας πραγματοποιήθηκε τα τελευταία 40 περίπου χρόνια. Μια φτωχή και αγροτική οικονομία μετατράπηκε σταδιακά στη μεγαλύτερη βιομηχανική και εξαγωγική χώρα του κόσμου.

Το 2010 η Κίνα ξεπέρασε σε οικονομικό μέγεθος την Ιαπωνία η οποία είχε αναποτελεσματικά καταβάλει προσπάθειες για τον περιορισμό της κινεζικής οικονομικής επιρροής και την προώθηση της δικής της οικονομικής ατζέντας (Shenjun 2010). Την περίοδο εκείνη η οικονομία της Κίνας είχε σημειώσει μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης περίπου 10% με συνέπεια να γίνει η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Το 2011 ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας της Κίνας ήταν 9,2%. Η θαυματική, όμως, ανάπτυξη μιας χώρας με πληθυσμό περίπου 1,4 δισεκατομμύρια κατοίκους, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας, ότι συνδέεται με τη θαυματική ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της. Πρόκειται για εκατοντάδες εκατομμύρια Κινέζους που μετακινήθηκαν σε υψηλότερα εισοδηματικά επίπεδα δημιουργώντας μια νέα τάξη που έχει μεγαλύτερες δυνατότητες κατανάλωσης.

1.2 Ιστορική αναδρομή

Το σύστημα του Μπρέτον Γουντς, που προέβλεπε σταθερές ισοτιμίες έναντι του αμερικανικού δολαρίου και αμετάβλητη την τιμή του χρυσού σε δολάρια (35 δολάρια η ουγγιά) έφθασε στο τέλος του όταν οι ΗΠΑ εισήλθαν σε ύφεση το 1970. Μια ερμηνεία για την κατάρρευση του συστήματος του Μπρέτον Γουντς είναι ότι οι υπόλοιπες χώρες υποχρεώθηκαν να εισάγουν τον ανεπιθύμητο αμερικανικό πληθωρισμό. Για να σταθεροποιήσουν το επίπεδο των τιμών τους και να επιστρέψουν σε εσωτερική ισορροπία, έπρεπε να εγκαταλείψουν τις σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες και να επιτρέψουν την ελεύθερη διακύμανση των νομισμάτων τους. Αυτές οι χώρες δεν μπορούσαν ταυτόχρονα να διατηρούν σταθερές τις συναλλαγματικές ισοτιμίες τους και να ελέγχουν τον πληθωρισμό στο εσωτερικό τους (Paul R. Krugman, Το τέλος του συστήματος του Μπρέτον Γουντς, ο παγκόσμιος πληθωρισμός και η μετάβαση στις κυμαινόμενες ισοτιμίες 2016).

Μετά από αρκετές ανεπιτυχείς προσπάθειες σταθεροποίησης του συστήματος, οι κύριες βιομηχανικές χώρες αναγκάστηκαν να επιτρέψουν τη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών τους σε σχέση με το δολάριο το Μάρτιο του 1973. Εκείνη την εποχή, οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες αντιμετώπιζονταν ως μια πρόσκαιρη αντίδραση στις ανεξέλεγκτες κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων.

Αλλά οι ενδιάμεσες συναλλαγματικές συμφωνίες που υιοθετήθηκαν, αποδείχθηκαν μόνιμες και σηματοδότησαν το τέλος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και την απαρχή μιας νέας ταραχώδους περιόδου στις διεθνείς νομισματικές σχέσεις.

Η πρώτη συνέπεια των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών ήταν ο τετραπλασιασμός της τιμής του πετρελαίου. Από τις αρχές της δεκαετίας του '70 έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 η παγκόσμια οικονομία έπασχε από το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, μια νέα λέξη που οι οικονομολόγοι χρησιμοποιούσαν για να περιγράψουν τη στασιμότητα του προϊόντος και τον υψηλό πληθωρισμό. Πιο αναλυτικά, οι τιμές και τα επιτόκια αυξήθηκαν και η αύξηση αυτή ήταν αποκλίνουσα από χώρα σε χώρα. Την περίοδο εκείνη υπήρξαν δύο μεγάλα «πετρελαϊκά σοκ» (oil shocks), τις περιόδους 1973-74 και 1979-80. Ο στασιμοπληθωρισμός ήταν αποτέλεσμα δύο παραγόντων: i) των αυξήσεων των τιμών των πρώτων υλών, που ανέβασαν άμεσα τον πληθωρισμό, ενώ ταυτόχρονα μείωσαν τη συνολική ζήτηση και τη συνολική προσφορά και ii) των προβλέψεων για μελλοντικό πληθωρισμό, που τροφοδότησαν τους μισθούς και άλλες τιμές παρά την ύφεση και την αυξανόμενη ανεργία. Στα μέσα της δεκαετίας του '70, οι ΗΠΑ επιχείρησαν να καταπολεμήσουν την ανεργία μέσω μιας επεκτατικής νομισματικής πολιτικής, ενώ άλλες χώρες, όπως η Γερμανία και η Ιαπωνία, ασχολούνταν περισσότερο με τον πληθωρισμό (Paul R. Krugman, Τα πρώτα χρόνια των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, 1973-1990 2016).

Οι πετρελαϊκές κρίσεις κατέχουν εξέχουσα θέση στα σύγχρονα μακροοικονομικά εγχειρίδια και αποτελούν παραδείγματα διαταραχών της προσφοράς. Αυτό περιλαμβάνει τη σύγχρονη εκδοχή το μοντέλου IS-LM. Ωστόσο, τα τυπικά οικονομικά μοντέλα δεν μπορούν να εξηγήσουν τη βαθιά ύφεση της περιόδου 1974-75 και την ανάκαμψη της περιόδου 1976-78, αποκλειστικά εξαιτίας της αύξησης της τιμής του πετρελαίου την περίοδο 1973-74. Οι Kim και Lougani (1992), για παράδειγμα υποστηρίζουν ότι τα τυπικά μοντέλα μπορούν να αποδώσουν το πολύ το 16-35% της πραγματικής μείωσης της παραγωγής που προκάλεσε η αύξηση των τιμών. Η αδυναμία να εξηγήσουν τη μείωση της παραγωγής οφείλεται στην απουσία ενός πολλαπλασιαστή-επιταχυντή στα τυπικά μοντέλα για την ενίσχυση και τη διάδοση των επιπτώσεων των πετρελαϊκών κρίσεων σε όλες τις πτυχές της οικονομίας. Γι' αυτό το λόγο, οι Barsky και Killian (2001) υποστηρίζουν ότι η ύφεση της περιόδου 1974-75 και η επακόλουθη ανάκαμψη της περιόδου 1976-78 δεν σχετίζονται με τις πετρελαϊκές κρίσεις της περιόδου 1973-74. Αντιθέτως υποστηρίζουν ότι οι επεκτατικές νομισματικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν στις αρχές του 1971-72 ευθύνονται για την ύφεση της περιόδου 1974-75 και τον πληθωρισμό της περιόδου 1975-76 (Das 2009). Οι Rotemberg και Woodford (1996) υποστηρίζουν ότι τα μονοπώλια ευθύνονται για την ενίσχυση των αρνητικών συνεπειών που προκάλεσαν οι πετρελαϊκές κρίσεις.

Το Νοέμβριο του 1980 εκλέχθηκε πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών ο Ρόναλντ Ρίγκαν, που προεκλογικά είχε υποσχεθεί να αντιμετωπίσει τις πληθωριστικές πιέσεις. Η εκλογική νίκη του Ρίγκαν είχε ως αποτέλεσμα τη νομισματική ανατίμηση του δολαρίου. Τα αμερικανικά επιτόκια επίσης ανέβηκαν απότομα προς το τέλος του

1979. Μέχρι το 1981, τα βραχυχρόνια επιτόκια των ΗΠΑ είχαν σχεδόν διπλασιαστεί σε σύγκριση με το 1978. Ωστόσο, η ανατίμηση του δολαρίου δεν ήταν ευπρόσδεκτη στις υπόλοιπες χώρες, αν και θεωρητικά θα μπορούσε να τους παράσχει κάποια τόνωση σε μια περίοδο χαμηλών ρυθμών ανάπτυξης. Η αιτία ήταν ότι το ισχυρότερο δολάριο εμπόδιζε με δύο τρόπους την προσπάθειά τους να καταπολεμήσουν το δικό τους πληθωρισμό: πρώτον, ανεβάζοντας τις τιμές των εισαγωγών και δεύτερον, ενθαρρύνοντας τους εργαζομένους να ζητούν υψηλότερους μισθούς. Επί Ρίγκαν η δημοσιονομική πολιτική των ΗΠΑ ενθάρρυνε τη συνεχή ανατίμηση του δολαρίου. Ενώ η αμερικανική δημοσιονομική επέκταση συνέβαλε στην ανάκαμψη των άλλων οικονομιών, το αυξανόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα των ΗΠΑ προκάλεσε σοβαρές ανησυχίες για τη μελλοντική σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας. Τα αυξανόμενα κρατικά ελλείμματα δεν αντισταθμίστηκαν από ανάλογες αυξήσεις των ιδιωτικών αποταμιεύσεων ή ανάλογες μειώσεις των επενδύσεων και έτσι το αμερικανικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών επιδεινώθηκε σημαντικά. Η ανατίμηση του δολαρίου είχε καταστροφικές συνέπειες για το εμπόριο. Παρακολουθώντας έντρομοι τις εξελίξεις, οι υπεύθυνοι της οικονομικής πολιτικής των ΗΠΑ, της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ιαπωνίας προέβησαν σε μία συνταρακτική για την εποχή αλλαγή. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1985, στο ξενοδοχείο Πλάζα της Νέας Υόρκης συμφώνησαν ότι θα παρενέβαιναν στην αγορά συναλλάγματος για να προκαλέσουν υποτίμηση του δολαρίου. Πρόκειται για την τελευταία συντονισμένη παρέμβαση των μεγάλων κεντρικών τραπεζών που στέφθηκε με επιτυχία. Τα επόμενα δύο χρόνια που ακολούθησαν το δολάριο υποτιμήθηκε κατά 25,8%. (Paul R. Krugman, Τα πρώτα χρόνια των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, 1973-1990 2016).

Η επανένωση της Δυτικής με την Ανατολική Γερμανία, την 1^η Ιουλίου 1990, προκάλεσε πληθωριστικές πιέσεις στη Γερμανία. Την ίδια περίοδο, οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες συνέδεαν το νόμισμά τους με το γερμανικό νόμισμα, το μάρκο, στο πλαίσιο του μηχανισμού σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ). Ο πληθωρισμός της Ιαπωνίας άρχισε να ανεβαίνει το 1989, εν μέρει εξαιτίας μιας σχετικά χαλαρής νομισματικής χαλάρωσης κατά την περίοδο 1986-88. Η οικονομική επιβράδυνση της Ιαπωνίας το 1997 είχε ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση των οικονομιών της Ανατολικής Ασίας, που άρχισε με το μπαχτ της Ταϊλάνδης την Άνοιξη του 1997 και συνεχίστηκε με τα νομίσματα της Μαλαισίας, της Ινδονησίας και της Ν. Κορέας. Οι οικονομίες των χωρών αυτών εισήλθαν σε βαθιά ύφεση, παρασυρόμενες από την Ιαπωνία. Οι συνέπειες της κρίσης αυτής έγιναν ορατές ένα χρόνο μετά στη Λατινική Αμερική και την Ανατολική Ευρώπη.

Στις 2 Ιουλίου 1997 η Ταϊλάνδη υποτίμησε το νόμισμά της σε σχέση με το δολάριο των ΗΠΑ. Οι κερδοσκοπικές πιέσεις που ακολούθησαν μετά από μερικούς μήνες είχαν ως αποτέλεσμα να εξαντλήσουν τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας. Η εξέλιξη αυτή σηματοδότησε την αρχή μιας βαθιάς οικονομικής κρίσης στην Ανατολική Ασία. Τα νομίσματα της Μαλαισίας, των Φιλιππίνων και της Ινδονησίας αποδυναμώθηκαν εξαιτίας των πιέσεων της αγοράς, με την Ινδονησία να οδηγείται σε πολιτική και οικονομική κρίση. Το Χονγκ Κονγκ αντιμετώπισε αρκετές, αλλά

ανεπιτυχείς κερδοσκοπικές επιθέσεις, που επηρέασαν τις αγορές σε όλο τον κόσμο. Οι σοβαρές πιέσεις στο ισοζύγιο πληρωμών της Νότιας Κορέας οδήγησαν τη χώρα στο χείλος του γκρεμού.

Η χρηματιστηριακή αγορά των ΗΠΑ εκτοξεύθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '90, καθώς το χρήμα έρεε προς τις μετοχές υψηλής τεχνολογίας που συνδέονταν με τις νέες διαδικτυακές τεχνολογίες. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν και το έλλειμμα του ισοζυγίου των τρεχουσών συναλλαγών των ΗΠΑ διογκώθηκε. Όταν οι τιμές των μετοχών άρχισαν να καταρρέουν το 2000, οδηγώντας σε ύφεση, η Federal Reserve προέβη σε επιθετική μείωση των επιτοκίων. Στα μέσα της δεκαετίας του '00, το δολάριο άρχισε να υποτιμάται, καθώς το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών των ΗΠΑ ανήλθε στο 6% του ΑΕΠ. Στη δεκαετία του '00 τα πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών αυξήθηκαν στη Ρωσία, τη Μέση Ανατολή, την Ασία (ιδίως στην Κίνα, την Ιαπωνία, τη Σιγκαπούρη και τη Μαλαισία) και τη Λατινική Αμερική. Οι οικονομολόγοι διαφωνούν για την αιτία των πλεονασμάτων αυτών μέχρι σήμερα. Ένας πιθανός παράγοντας είναι η ισχυροποίηση του ρόλου της Κίνας στην παγκόσμια οικονομία, ιδιαίτερα μετά τη συμμετοχή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου το Δεκέμβριο του 2001.

Η οικονομική κρίση του 2007-08, η οποία επίσης ονομάζεται κρίση των στεγαστικών δανείων, προκάλεσε σοβαρή συρρίκνωση ρευστότητας στις παγκόσμιες χρηματαγορές και προήλθε από τις ΗΠΑ. Η κρίση αυτή απείλησε να καταστρέψει το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Πρόκειται για την χειρότερη οικονομική ύφεση που γνώρισε ο πλανήτης μετά την Μεγάλη Ύφεση της περιόδου 1929-39. Ξεκίνησε από τις ΗΠΑ και σύντομα εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο.

Η παρατεταμένη χαλαρή νομισματική πολιτική συχνά θέτει σε κίνδυνο την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Οι νομισματικές υπερβάσεις ήταν η κύρια αιτία για την έκρηξη στην αγορά των στεγαστικών δανείων. Η οικονομική κατάρρευση της στεγαστικής αγοράς ήταν η κύρια αιτία για την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Σημαντική συμβολή στην κρίση είχε η περίοδος των πολύ χαμηλών επιτοκίων. Τα χαμηλά επιτόκια συνέβαλαν στην αύξηση των τιμών των ακινήτων στις ΗΠΑ και σε πολλές άλλες χώρες. Ενόψει της κρίσης του 2007-08, η Fed ακολούθησε μια εξαιρετικά χαλαρή νομισματική πολιτική. Μετά την ύφεση στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η οικονομία των ΗΠΑ άρχισε να διολισθαίνει στην ύφεση. Μέχρι το 2010, η παγκόσμια είχε σταθεροποιηθεί, αλλά η ανάπτυξη παρέμενε άτονη στον βιομηχανικό κόσμο, η ανεργία έπεφτε με αργό ρυθμό και η κρίση άφηνε πολλά κράτη με τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα. (Paul R. Krugman, Το τέλος του συστήματος του Μπρέτον Γουντς, ο παγκόσμιος πληθωρισμός και η μετάβαση στις κυμαινόμενες ισοτιμίες 2016)

1.3 Το γουάν στο Διεθνές Νομισματικό Σύστημα

Τα πρώτα αντικείμενα που χρησιμοποιήθηκαν ως νόμισμα από τους Κινέζους ήταν τα κοχύλια. Στη συνέχεια ανέπτυξαν ένα σύστημα ανταλλαγών προϊόντων, εισάγοντας μία ποικιλία προϊόντων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως χρήματα (π.χ. ύφασμα, μαχαίρια), για να περάσουν στα χάλκινα νομίσματα.

Το νόμισμα “Yuan” εισήχθη για πρώτη φορά το 1889 και επηρεάστηκε από το ισπανικό peso, το οποίο εκείνη την περίοδο ήταν διαδεδομένο στη νοτιοανατολική Ασία. Το μοντέρνο Yuan (CNY), το οποίο επίσης ονομάζεται Renminbi (RMB) εμφανίστηκε για πρώτη φορά με την ίδρυση της Κεντρικής Τράπεζας της Κίνας το 1949. Η μετάφραση του Renminbi είναι το «νόμισμα του λαού». Με τη ραγδαία ανάπτυξη της Κίνας, την περίοδο 1987-1997, το Yuan πέρασε σε μια νέα φάση της ιστορίας, καθοριστική για την εξέλιξή του. Η αύξηση των λιανικών πωλήσεων τόσο στις αστικές, όσο και στις αγροτικές περιοχές, σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις ανοίγματος της οικονομίας που ακολούθησε η κεντρική κυβέρνηση, επέδρασαν θετικά στο νόμισμα (ebanx.com 2023).

Η ονομασία Renminbi είναι η επίσημη ονομασία του κινεζικού νομίσματος. Ωστόσο, στην καθομιλουμένη οι Κινέζοι χρησιμοποιούν τη λέξη kuai (快), όταν αναφέρονται στα χρήματα. Στη διάλεκτο Mandarin, kuai (快) σημαίνει κομμάτι. Οι αρχαίοι Κινέζοι συνήθιζαν να χρησιμοποιούν αυτή τη λέξη για το ασήμι και το χαλκό.

Ένα ενδιαφέρον ίσως στοιχείο είναι ότι το επίσημο σύμβολο για το γουάν είναι ¥. Εντούτοις, σχεδόν σε όλο το μήκος της επικράτειας της Κίνας, οι Κινέζοι χρησιμοποιούν τον κινέζικο χαρακτήρα 快. Στις χρηματαγορές το κινέζικο γουάν χρησιμοποιείται με το σύμβολο “CNY” και το Renminbi με το σύμβολο “RMB” (ebanx.com 2023). Η Κεντρική Τράπεζα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του κινεζικού Yuan/ Renminbi. Η PBC ιδρύθηκε την 1^η Δεκεμβρίου 1948 στην Shijiazhuang, μετά την ενοποίηση της Hubei Bank και της Xibei Farmer Bank (P. G. Zhang 2010). Το Σεπτέμβριο του 1953, το Κρατικό Συμβούλιο αποφάσισε να λειτουργήσει η PBC ως κεντρική τράπεζα. Μετά το τέλος του εμφύλιου πολέμου, οι κομμουνιστές έπρεπε να αντιμετωπίσουν τον υψηλό πληθωρισμό που είχε προκαλέσει ο πόλεμος και επιβράδυνε την οικονομία της Κίνας. Έτσι, το 1955 εκδόθηκε μια δεύτερη σειρά Yuan που αντικατέστησε το παλαιό. Ένα νέο Yuan αντιστοιχούσε σε 10.000 παλαιά. Αποτέλεσμα της δημοσιονομικής αυτής αλλαγής ήταν η σταθεροποίηση της οικονομίας και η δημιουργία νέων φιλοδοξιών.

Στη δεκαετία του '80 ο Deng Xiaoping προχώρησε σε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που αφορούσαν την κοινωνία, την πολιτική και την οικονομία. Η Κίνα ξεκίνησε την απελευθέρωση και το άνοιγμα της οικονομίας της (改革开放), χαλαρώνοντας σταδιακά τον αυστηρό έλεγχο του εξωτερικού εμπορίου και των επενδύσεων. Από την έναρξη ήδη του ελέγχου της Κίνας από το Κομμουνιστικό Κόμμα, η κεντρική ηγεσία διατηρούσε ένα άκαμπτο δόγμα ελέγχου και κεντρικό

σχεδιασμό της οικονομίας. Το νόμισμα της Κίνας είχε μη ρεαλιστικά αποτιμηθεί έναντι των νομισμάτων των δυτικών χωρών, αδιαφορώντας για την πραγματικότητα της αγοράς

Η οικονομική κρίση σε ορισμένες χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας στα τέλη της δεκαετίας του '90 θα έχει κάποιο αντίκτυπο στον ρυθμό ανάπτυξης της Κίνας, όπως για παράδειγμα στις εμπορικές της σχέσεις με την Νότια Κορέα. Ωστόσο, η Κίνα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εγχώρια αγορά για την ανάπτυξη της. Το 1998 θα συνεχίσει να επεκτείνει την εξαγωγική της δραστηριότητα και τις εγχώριες επενδύσεις. Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ έφτασε το 8% την ίδια χρονιά (Moosa 2008).

Στις 18 Μαρτίου 1995 εδραιώθηκε νομικά το καθεστώς της Κεντρικής Τράπεζας της PBC. Με τη βελτίωση του σοσιαλιστικού οικονομικού μοντέλου της αγοράς, η PBC διαδραμάτισε ακόμη πιο σημαντικό ρόλο στη μακροοικονομική διαχείριση της Κίνας. Από την ίδρυσή της, βασικός στόχος της ήταν η αντιμετώπιση του υπερπληθωρισμού. Το γουάν ήταν δεσμευμένο με το αμερικανικό δολάριο από το 1994 έως το 2005. Το 2005, η Κίνα αποφάσισε να κάνει το νόμισμα της κυμαινόμενο νόμισμα ανταλλαγής. Αυτή η προσέγγιση διατηρεί την αξία του γουάν σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες χώρες. Το αποτέλεσμα στο εμπόριο είναι ότι τα κινέζικα προϊόντα είναι φθηνότερα και ως εκ τούτου πιο ελκυστικά σε σύγκριση με εκείνα άλλων χωρών. Παρακινώντας τις διεθνείς χρηματαγορές να αγοράσει τα αγαθά της, η Κίνα εξασφάλισε την οικονομική της ευημερία. Όσο η δέσμευση του νομίσματος διατηρεί το γουάν σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τα άλλα νομίσματα, οι καταναλωτές που χρησιμοποιούν ξένα νομίσματα μπορούν να αγοράσουν περισσότερες κινέζικες εξαγωγές από ό,τι θα έκαναν αν το Yuan ήταν πιο ακριβό. Πιο συγκεκριμένα αν η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας διατηρήσει το Yuan αδύναμο σε σύγκριση με το δολάριο των ΗΠΑ, οι καταναλωτές που χρησιμοποιούν το δολάριο μπορούν να αγοράσουν περισσότερες κινέζικες εξαγωγές (Moosa 2008).

Οι εξαγωγές αποτελούν βασικό οδηγό οποιασδήποτε οικονομίας, επειδή αντιπροσωπεύουν χρήματα που ρέουν σε μια χώρα. Για να κρατήσει, λοιπόν, η Κεντρική Τράπεζα το γουάν τεχνητά χαμηλά και να υποστηρίξει συγχρόνως αυτή την ισχυρή εξαγωγική δραστηριότητα, προβαίνει σε αγορές συναλλάγματος. Μέσα σε 10 χρόνια από το Δεκέμβριο του 2004 έως το Δεκέμβριο του 2014, τα συναλλαγματικά αποθέματα της Κεντρικής Τράπεζας της Κίνας αυξήθηκαν από περίπου 600 δις δολάρια σε 3,8 τρις δολάρια. Η χειραγώγηση του νομίσματος βοήθησε την Κίνα να πετύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που ξεπέρασαν το 10% τα τελευταία 20 χρόνια. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης οδήγησαν στη ραγδαία αύξηση του κατά κεφαλήν ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) από 473\$ το 1994 σε 10.262\$ το 2019, μια αύξηση της τάξης του 2.200%. (Bovaird 2022)

1.4 Συμπεράσματα

Η εξέλιξη του διεθνούς νομισματικού συστήματος μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις συμβάλλει στην κατανόηση του επιστημονικού πεδίου. Οι πρακτικές των ΗΠΑ σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της ιστορίας. Μετά το πέρας του εμφυλίου πολέμου στην Κίνα, ο ασιατικός γίγαντας γνώρισε μια περίοδο αναταραχών στο εσωτερικό του, που επέδρασε αρνητικά στο γουάν. Η θεσμική θεμελίωση του γουάν με την ίδρυση της PBC δημιούργησε τις συνθήκες για την εξέλιξη του νομίσματος. Η σύνδεση του με το αμερικανικό δολάριο αποτελεί σημείο ορόσημο.

Κεφάλαιο 2: Η διεθνοποίηση του γουάν

2.1 Εισαγωγή

Προτού αναλύσουμε την διεθνοποίηση του γουάν είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε την σύνθεση των βασικών διεθνών νομισμάτων, νύξεις της οποίας έγιναν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η σύνθεση των βασικών διεθνών νομισμάτων γίνεται αντιληπτή από τα συστατικά νομίσματα του SDR. Το ΔΝΤ εγκαθίδρυσε το SDR το 1969, ως συμπληρωματικό διεθνές αποθεματικό περιουσιακό στοιχείο. Την περίοδο εκείνη τα νομίσματα ήταν συνδεδεμένα με το χρυσό και το αμερικανικό δολάριο. Το ΔΝΤ όρισε το SDR ως ισοδύναμο με μία κλασματική ποσότητα χρυσού που ισοδυναμούσε με ένα δολάριο ΗΠΑ. Όταν οι σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες τερματίστηκαν το 1973, το ΔΝΤ επαναπροσδιόρισε το SDR ως ισοδύναμο με την αξία ενός καλαθιού παγκόσμιων νομισμάτων. Το SDR δεν είναι ένα νόμισμα, άλλα ένα περιουσιακό στοιχείο, που οι κάτοχοί του μπορούν να ανταλλάξουν με νόμισμα όταν αυτό καταστεί αναγκαίο. Το SDR δηλαδή χρησιμεύει ως λογιστική μονάδα του ΔΝΤ και άλλων διεθνών νομισμάτων. (Fund 2023)

Στις δεκαετίες του '80 και του '90 το SDR αποτελούνταν από το εξής καλάθι πέντε νομισμάτων: το αμερικανικό δολάριο, το γερμανικό μάρκο, το ιαπωνικό γιεν, το γαλλικό φράγκο και την βρετανική λίρα.

2.2 Οι συνέπειες της διεθνοποίησης

Η διεθνοποίηση του RMB είναι μια διαρκώς μεταβαλλόμενη διαδικασία. Ο στόχος του γουάν να γίνει διεθνές αποθεματικό νόμισμα είναι μακροχρόνιος. Πριν από την επίτευξη αυτού του μεγαλεπήβολου στόχου, ο ρόλος του γουάν ως διεθνές νόμισμα είναι πιθανό να μεγαλώσει σταδιακά στο προσεχές μέλλον. Πολλές μελέτες του

Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας δείχνουν ότι η διαδικασία διεθνοποίησης του γουάν θα διαρκέσει τρεις δεκαετίες. Η διαδικασία αυτή θα ακολουθήσει τρεις φάσεις: i) στις γειτονικές στην Κίνα περιοχές την πρώτη δεκαετία, ii) στην Ασία μέσα στην δεύτερη δεκαετία και iii) παγκοσμίως την τρίτη και τελευταία δεκαετία.

Ο αυξανόμενος διεθνής ρόλος της Κίνας, ακόμα και αν πρόκειται για μια σταδιακή διαδικασία, προκαλεί και θα προκαλεί μεταβολές στην ίδια την Κίνα, τις περιφερειακές οικονομίες και στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα γενικά. Πρώτον, αυξάνοντας την χρήση του RMB στο διεθνές εμπόριο και στις επενδύσεις, θα μπορούσε να εξαλείψει έναν σημαντικό οικονομικό κίνδυνο, την αβεβαιότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών για τα νοικοκυριά, τις μετοχές και τις εταιρείες. Η αβεβαιότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών είναι μία από τις κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τόσο οι εξαγωγείς, όσο και οι εισαγωγείς. Σε περιόδους υψηλής αβεβαιότητας στην συναλλαγματική ισοτιμία και απουσία εκείνων των μέσων αντιστάθμισης του πιθανού κινδύνου, οι επιχειρηματίες επιλέγουν να ρισκάρουν λιγότερο και να επικεντρώνονται στην εγχώρια αγορά. Οι Ethier (1973) και Baran (1976), ωστόσο, προέβλεψαν ότι σε χώρες όπου οι διεθνείς χρηματοοικονομικές τους αγορές αναπτύσσονταν, η απελευθέρωση των συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν θα επηρέαζε το εμπόριο, καθώς θα υπήρχαν μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου για τις επιχειρήσεις και τις μετοχές τους.

Δεύτερον, η μετατροπή του γουάν σε διεθνές αποθεματικό νόμισμα μπορεί να συμβάλλει στην μείωση των κινδύνων στο ισοζύγιο πληρωμών της Κίνας. Δεδομένου ότι η Κίνα μπορεί να διατηρεί περιουσιακά στοιχεία και οφειλές σε RMB ο κίνδυνος μιας νομισματικής κρίσης μειώνεται. Αν υποθέσουμε ότι η χώρα υποφέρει από έλλειμμα διεθνών πληρωμών, η Κίνα θα είχε την επιλογή να τυπώσει περισσότερο χρήμα για να καλύψει το έλλειμμα. Συγχρόνως, η εμπιστοσύνη των διεθνών επενδυτών σε ένα παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα θα είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με άλλα νομίσματα αναπτυσσόμενων οικονομιών. Αυτό με την σειρά του οδηγεί στην συνολική χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Τρίτον, το γουάν ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα θα διευκολύνει την περιφερειακή οικονομική συνεργασία και ολοκλήρωση. Η Αν. Ασία ήταν ένα de facto μπλοκ δολαρίων ΗΠΑ. Στην δεκαετία του 1980 το γιεν έγινε σημαντική άγκυρα με ορισμένα περιφερειακά νομίσματα. Από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 έως τις αρχές της δεκαετίας του '90 εμφανίστηκε και επεκτάθηκε η φούσκα της παγκόσμιας οικονομίας. Την περίοδο εκείνη η Ιαπωνία γνώρισε μια παρατεταμένη ύφεση. (Prasad 2004)

Στον απόηχο της ασιατικής οικονομικής κρίσης υπήρξε μία ιδιαίτερα καινοτόμα για την εποχή πρόταση, η δημιουργία ασιατικού νομίσματος (Kawai 2008), η οποία εν τέλει δεν τελεσφόρησε. Αν το RMB γίνει διεθνές νόμισμα θα μπορούσε δυνητικά να χρησιμεύσει ως άγκυρα με τα περιφερειακά νομίσματα στην Ασία.

Τέλος, η πιο σημαντική ίσως συνέπεια της διεθνοποίησης του RMB είναι οι σχετικές μεταρρυθμίσεις που θα εφαρμόσει η Κίνα. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές κατευθύνονται προς διάφορους τομείς πολιτικής. Πρόκειται για μέτρα που θα κάνουν

την οικονομική ανάπτυξη βιώσιμη και μέτρα που οδηγούν σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της σταθερότητας των αγορών καθώς και στην οικονομική και πολιτική σταθερότητα σε ένα ευρύτερο επίπεδο. Υπό αυτήν την έννοια θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι η διεθνοποίηση του RMB έχει παρόμοια αποτελέσματα στην μεταρρύθμιση της οικονομίας της Κίνας, αντίστοιχα με την ένταξη της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου στα τέλη του 2001, η οποία είχε οδηγήσει σε πλήρη ανανέωση του οικονομικού συστήματος της ΛΔΚ. (Mora 2017)

2.3 Οι ατασθαλίες ενός μεγαλεπήβολου εγχειρήματος

Υπάρχουν πολλοί αναλυτές που υποστηρίζουν ότι η Κίνα δεν θέλει το γουάν να κυριαρχήσει ακόμα έναντι του δολαρίου. Δεν είναι τόσο πρόθυμη να αποδολαριοποιήσει την παγκόσμια οικονομία. Υπάρχει η πεποίθηση ότι η Κίνα δεν θέλει να απελευθερώσει το νόμισμα της και να επιτρέψει το χρήμα να κινείται ελεύθερα μέσα και έξω από την οικονομία της. Η Κίνα κινήθηκε προσεκτικά την τελευταία δεκαετία για να προωθήσει την μεγαλύτερη χρήση του γουάν χωρίς να διαταράξει την οικονομική της ασφάλεια και σύμφωνα με τον Roy Green (επικεφαλής οικονομολόγος της Κίνας στην εταιρεία συμβούλων TS Lombard, με έδρα το Λονδίνο) είναι απίθανο να ανατρέψει αυτήν την δυναμική σύντομα.

Αντί να πιέζει να γίνει το γουάν το κυρίαρχο παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, το Πεκίνο είναι πιθανό να επιδιώξει να επεκτείνει τη σφαίρα νομισματικής επιρροής του μεταξύ των χωρών με τις οποίες συναλλάσσεται ενεργά. «Αντ' αυτού είναι πιθανό να επικεντρωθεί στην διάσπαση της κυριαρχίας του δολαρίου ΗΠΑ σε μέρη του κόσμου», σύμφωνα με τον Green. Μόνο που για το Πεκίνο το ερώτημα ήταν αν το παγκόσμιο περιβάλλον θα υποστήριζε κάτι τέτοιο. Υπάρχουν αρκετοί που θα υιοθετούσαν το γουάν;

Δεύτερον, η Κίνα δεν θέλει και δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά να έχει μόνιμο έλλειμμα όπως οι ΗΠΑ. Η θέση και η επιρροή του δολαρίου ΗΠΑ ως αποθεματικό νόμισμα έχει ένα κόστος – έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών για τις ΗΠΑ. Αυτός είναι και ο λόγος που οι ΗΠΑ έχουν μεγαλύτερα ελλείμματα στον προϋπολογισμό και στο ισοζύγιο πληρωμών σε σχέση με άλλες χώρες.

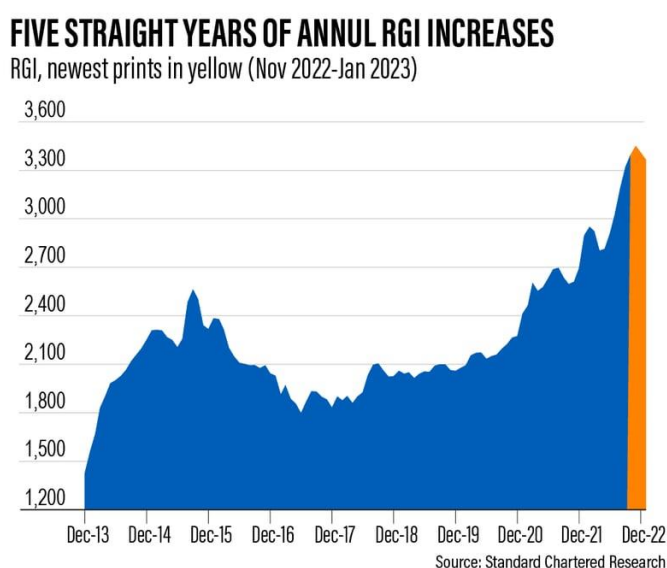
Τρίτον, η Κίνα αντιμετωπίζει πολλούς γεωπολιτικούς κινδύνους. Αυτήν την στιγμή ακόμα και ο ρόλος του ευρώ είναι μεγαλύτερος από το γουάν. Τον Απρίλιο του 2023, ενδεικτικά το 43% όλων των παγκόσμιων πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν μέσω SWIFT ήταν σε δολάρια ΗΠΑ, ενώ το 32% σε ευρώ. Μόλις το 2,3% των συναλλαγών SWIFT πραγματοποιήθηκαν σε γουάν. Το σύστημα SWIFT είναι ένα σύστημα ανταλλαγής μηνυμάτων που συνδέει τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω ενός δικτύου χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Πρόκειται για ένα παγκόσμιο δίκτυο, αποτελούμενο από χιλιάδες

τράπεζες με στόχο την επικοινωνία πληροφοριών και την διασφάλιση ότι οι συναλλαγές θα πραγματοποιούνται με ασφαλή τρόπο και τυποποιημένη μέθοδο. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ευρείες επιλογές όσον αφορά τα αποθεματικά περιουσιακά στοιχεία, κάτι που αποτελεί πρόβλημα για την κεντρική τράπεζα. (Tan 2023)

Το δολάριο είναι κυρίαρχο στο παγκόσμιο εμπόριο εδώ και δεκαετίες. Η κυριαρχία του είναι αδύνατο να απειληθεί στο εγγύς μέλλον, ωστόσο η πρωτοκαθεδρία του στις αγορές κινδυνεύει ολοένα και περισσότερο.

Όπως φαίνεται και στην μελέτη του RGI (Renminbi Globalization Index) στο Διάγραμμα 1, το μερίδιο του γουάν στο διεθνές εμπόριο βαίνει αυξανόμενο.

Διάγραμμα 1: Η πορεία του RGI από το 2013 έως το 2022

Πηγή: Standard Chartered Research, 2022

Συγχρόνως, υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες που θα μπορούσαν να απειλήσουν το δολάριο. Μια τέτοια πρόκληση είναι το σχέδιο για ένα κοινό νόμισμα μεταξύ των χωρών BRICS, μέρος της οποίας είναι και η Κίνα. «Μια πλήρης νομισματική ένωση μεταξύ τέτοιων ανόμοιων οικονομιών είναι απίθανο να πραγματοποιηθεί, αλλά η ανακοίνωση σηματοδοτεί τη δέσμευση να διεξάγουν περισσότερο το εμπόριο και τη χρηματοδότησή τους χωρίς δολάρια».

Το ερώτημα εάν οι BRICS μπορούν να περιορίσουν το «υπερβολικό προνόμιο» του δολαρίου στις παγκόσμιες αγορές έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την διεθνή κοινότητα. Οι Bruietsch και Para εξέτασαν την δυναμική των BRICS στην νομισματική σφαίρα και διαπίστωσαν ότι οι χώρες των BRICS δημιουργούν κοινές αφηγήσεις για να μειώσουν το προνόμιο του δολαρίου (Para 2022). Την ίδια στιγμή τα αντικρουόμενα συμφέροντα της εκάστοτε χώρας και οι διαφωνίες για τις πιθανές λύσεις μπλοκάρουν τις προσπάθειες συνεννόησης. Ορισμένοι έχουν αμφιβολίες

σχετικά με την δυνατότητα των BRICS να λειτουργήσουν ως μεταρρυθμιστές του παρόντος συστήματος. Αλλά θεωρούν ότι η μορφή των BRICS ως άτυπος θεσμός μπορεί να του επιτρέψει να αποκτήσει υπολογίσιμη δύναμη (Faroop 2013). Ο Gallagher (2015) συγκέντρωσε τις διαφορές αυτές των επιστημών παρέχοντας στοιχεία που αποδεικνύουν ότι είναι δυνατό οι BRICS «να εκμεταλλευτούν ένα κατακερματισμένο και ανόμοιο τοπίο παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης για να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα του οικονομικού συστήματος υπό μοναδικές συνθήκες. (Papa 2022)

Αν και η υπάρχουσα βιβλιογραφία δεν έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με τις πρωτοβουλίες των χωρών BRICS για συλλογική αποδολαριοποίηση, έχει δείξει ότι οι BRICS επεδίωξαν ένα «συλλογικό χρηματοπιστωτικό κράτος» προκειμένου να αμφισβητήσει την υπάρχουσα φιλελεύθερη διεθνή τάξη (Roberts et al 2017). Πιο συγκεκριμένα, θεσμοί όπως η NDB και η CRA είναι παραδείγματα συλλογικής κινητοποίησης των BRICS για την μεταρρύθμιση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής διακυβέρνησης (Chin 2014).

Οι χώρες των BRICS δεν έχουν μεταμορφώσει μόνο τις παραδοσιακές δομές εξουσίας, μέσα στο υπάρχον σύστημα εξουσίας, όπως στο Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, αλλά δημιούργησαν μια δυναμική για ευρύτερους συνασπισμούς συνεργασίας των αναπτυσσόμενων χωρών με στόχο την μείωση της ηγεμονίας των ΗΠΑ (Hopewell, 2017). Άλλοι θεωρούν απίθανο οι χώρες των BRICS να αμφισβητήσουν την ηγεμονία των ΗΠΑ (Luckhurst 2013).

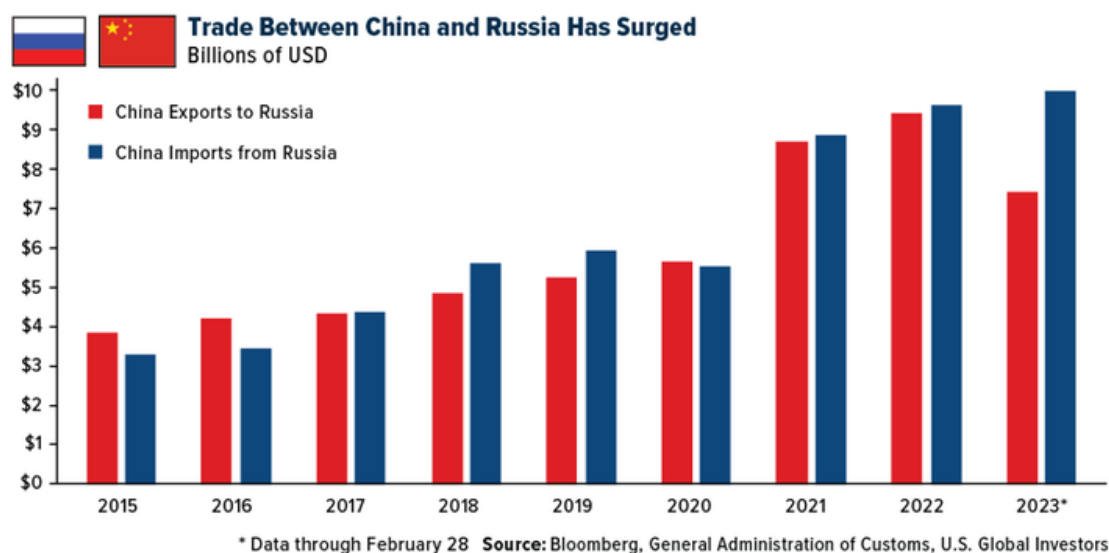
Το πρώτο ορόσημο στην διαδικασία από-δολαριοποίησης ήταν η ίδρυση δύο θεσμών, του NDB και του CRA. Προτάθηκαν για πρώτη φορά το 2012 και το 2013 και έγιναν πράξη το 2014. Οι λειτουργίες των NDB και CRA αντικατοπτρίζουν εκείνες της Παγκόσμιας Τράπεζας και το ΔΝΤ. Και οι δύο αυτοί μηχανισμοί δημιουργήθηκαν για να μειώσουν την εξάρτηση από την χρηματοδότηση σε αμερικανικό δολάριο και του ΔΝΤ (Yang 2021).

2.4 Πετρογούαν και BRI

Η διεθνοποίηση του γουάν είναι μια μακροχρόνια διαδικασία και συναντά διαφορετικού είδους δυσκολίες. Η κινεζική ηγεσία τα τελευταία χρόνια αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και δοκιμάζει διαφορετικές στρατηγικές, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν προσπάθειες από διαφορετικούς παίκτες του διεθνούς συστήματος να απομακρυνθούν οι συναλλαγές πετρελαίου από το δολάριο. Η ΕΕ έχει διαπραγματευθεί με επιτυχία συμβάσεις πετρελαίου σε ευρώ και αναμφίβολα θα μπορούσε να αυξήσει το βάρος της στις διεθνείς συναλλαγές (Noreng 1999). Ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου στον κόσμο, η Κίνα έχει επιμένει οι αγορές πετρελαίου να εκφράζονται σε γουάν. Τα συμβόλαια πετρελαίου της Κίνας με την Ρωσία είναι σε μεγάλο βαθμό σε γουάν. Οι εμπορικές σχέσεις που έχουν αναπτύξει οι δύο χώρες αποτυπώνονται στο Διάγραμμα 2. Το Ιράκ, το Ιράν, η Βενεζουέλα και η Ινδονησία ακολουθούν παρόμοιες πρακτικές, σε διαφορετικό βαθμό, στις συναλλαγές που πραγματοποιούν με την Κίνα και την Ρωσία. Σημαντικό μέρος της αγοράς πετρελαίου διαπραγματεύεται σε γουάν και αναμένεται να ακολουθήσουν και άλλες χώρες. Είναι απαραίτητο να σημειωθεί ότι οι εμπορικές αυτές συμφωνίες είναι σε διμερές επίπεδο. Δεν έχει παρατηρηθεί μέχρι σήμερα ότι το γουάν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες. Μία τέτοια εξέλιξη θα αποτελούσε ισχυρή ανταγωνιστική απειλή για το δολάριο (Selden 2018).

Διάγραμμα 2: Οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ της Κίνας και της Ρωσίας από το 2015 έως το 2023

Πηγή: Bloomberg, General Administration of Customs, U.S. Global Investors, 2023

Αυτό που προτείνει η Κίνα είναι μια συμβιωτική σχέση με τους μεγαλύτερους προμηθευτές της χώρας, όπου η Κίνα πληρώνει για τις εισαγωγές σε γουάν. Σε αντάλλαγμα η Κίνα παρέχει κεφάλαια και τεχνογνωσία για να βοηθήσει τις χώρες του Κόλπου να απομακρυνθούν από τους υδρογονάνθρακες. Πρόκειται για μια οικονομική σχέση, κατά την οποία το δολάριο και το δυτικό χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν χρειάζεται να διαδραματίσει κανένα ρόλο. Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το πετρογουάν είναι μια ορατή απειλή για το πετροδολάριο. Η σύσφιξη των γεωπολιτικών δεσμών της Κίνας με τις χώρες της Μέσης Ανατολής θα μπορούσε να αποτελέσει το εναρκτήριο λάκτισμα για την διεθνοποίηση του γουάν; (Paterson 2023)

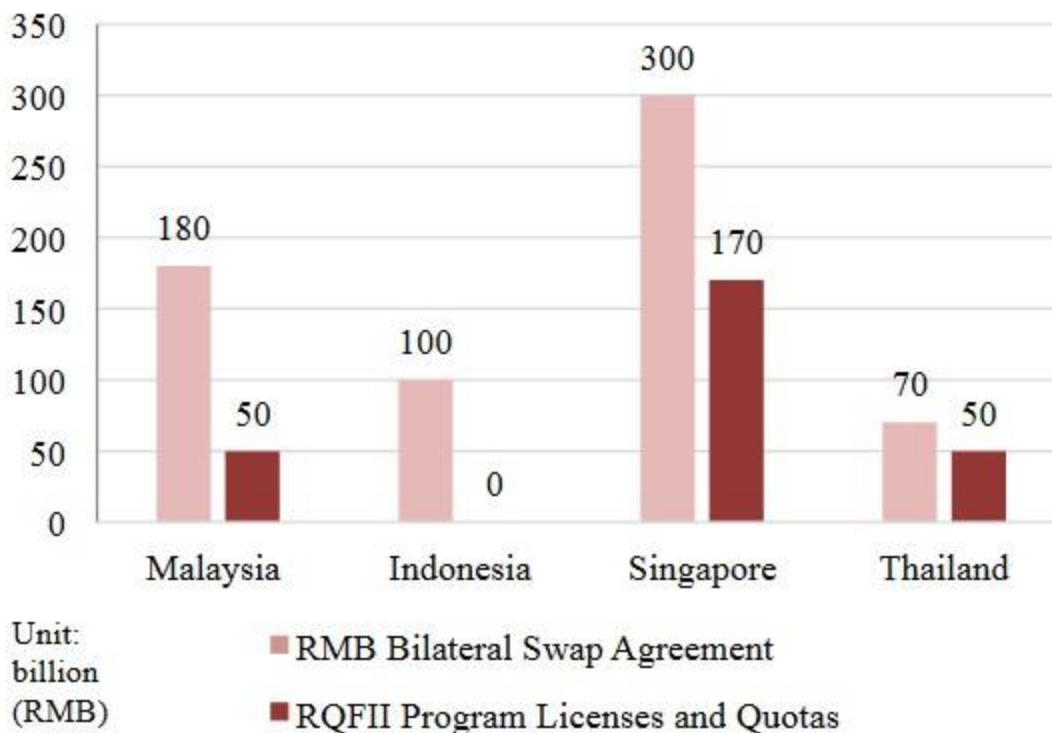
Επί του παρόντος, η σχέση της Κίνας με τις χώρες της Μέσης Ανατολής έχει τρεις διαστάσεις: οικονομία, διεθνή πολιτική και ασφάλεια. Σε αντίθεση με την Ιαπωνία και την Νότια Κορέα, η Κίνα έγινε σταδιακά οικονομικός εταίρος με τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Η εξάρτηση της από τους οικονομικούς πόρους της περιοχής αυξήθηκε κατά την δεκαετία του 1980. Τα οικονομικά συμφέροντα της Κίνας στην περιοχή επικεντρώνονται πολύ συνοπτικά στους εξής τομείς: εμπόριο, ενέργεια, εργατικό δυναμικό και κατασκευαστική βιομηχανία/επενδύσεις. Οι χώρες της Μέσης Ανατολής καλύπτουν περισσότερες από τις μισές ανάγκες της Κίνας σε πετρέλαιο και σε αντάλλαγμα η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος αγοραστής πετρελαίου MENA. Την ίδια στιγμή, η περιοχή της Μέσης Ανατολής είναι μια από τις κεντρικές ζώνες της πρωτοβουλίας Belt and Road (一帶一路) (Ergenc 2020).

Το BRI πρόκειται για μία στρατηγική που ξεκίνησε η Κίνα για να συνδέσει την Ασία με την Αφρική και την Ευρώπη, μέσω χερσαίων και θαλάσσιων δικτύων. Στόχος της πολιτικής αυτής είναι η περιφερειακή ολοκλήρωση, η βελτίωση του εμπορίου και η τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης του ασιατικού δράκου. Το όνομα αυτό επινοήθηκε το 2013 από τον πρόεδρο της Κίνας, Xi Jinping. Ο μακροβιότερος, στην σύγχρονη ιστορία, πρόεδρος της Κίνας άντλησε αυτήν την ιδέα από τον “Δρόμο του Μεταξιού”, που καθιερώθηκε από την Δυναστεία των Χαν πριν από περίπου 2000 χρόνια (Development 2023). Η πρωτοβουλία αυτή έχει κατά γενική ομολογία πέντε βασικές προτεραιότητες: συντονισμός πολιτικής, συνδεσιμότητα υποδομών, ελεύθερο και ανεμπόδιο εμπόριο, οικονομική ολοκλήρωση και σύνδεση πολιτισμών και ανθρώπων.

2.5 Το γουάν στην Νοτιοανατολική Ασία

Πριν την επίσημη ανακοίνωση διεθνοποίησης του γουάν, η Κίνα είχε ήδη επιτρέψει την εισαγωγή και εξαγωγή του μεταξύ της επαρχίας Yunnan και των χωρών ASEAN, τον Δεκέμβριο του 2008 (Zhang 2015). Η κίνηση αυτή από μόνο της δείχνει ότι η Κίνα δίνει αξία στην διμερή εταιρική σχέση με τις χώρες της ASEAN μακροπρόθεσμα, μέσω της βαθύτερης ολοκλήρωσης με οικονομικούς όρους. Από το 2009, η Κίνα έχει υπογράψει συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με μεγάλο αριθμό χωρών, που ξεπερνούν τα 3 τρις γουάν. Πιο συγκεκριμένα, η Μαλαισία ήταν η πρώτη χώρα του ASEAN που υπέγραψε συμφωνίες με την Κίνα ύψους 180 δις γουάν, τον Φεβρουάριο του 2009. Η PBoC υπέγραψε διμερείς συμφωνίες ανταλλαγής γουάν με την Ινδονησία, την Σιγκαπούρη και την Ταϊλάνδη ύψους 100 δις, 300 δις και 70 δις γουάν, το 2009, 2010 και 2011 αντίστοιχα, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 3. Συγχρόνως, το πιλοτικό πρόγραμμα του Renminbi Qualified Foreign Institutional Investor (RQFII) εδραιώθηκε στο Χονγκ Κονγκ το 2011 και επεκτάθηκε σε τρεις χώρες του ASEAN: στην Σιγκαπούρη (22 Οκτωβρίου 2013 και 17 Νοεμβρίου 2015), στην Μαλαισία (23 Νοεμβρίου 2015) και στην Ταϊλάνδη (17 Δεκεμβρίου 2015) (Xu 2017).

Διάγραμμα 3: Διμερής Συμφωνία Ανταλλαγής RMB και το πρόγραμμα RQFII με τις χώρες της ASEAN

Πηγή: NYU Shanghai, 2017

Από το 2013 έχουν ιδρυθεί εκκαθαριστικές τράπεζες renminbi στην Σιγκαπούρη, στην Ταϊλάνδη και στην Μαλαισία. Οι τρεις αυτές χώρες έχουν στενότερες σχέσεις με την Κίνα, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες ASEAN (Xu 2017).

Το Χόνγκ Κόνγκ έχει μοναδικές συνθήκες για την ανάπτυξη υπεράκτιων επιχειρήσεων, βασισμένων στο RMB για την ενίσχυση της διαδικασίας της διεθνοποίησης. Τα πλεονεκτήματα που διαθέτει αγγίζουν ένα ευρύ φάσμα της κοινωνίας, την πολιτική, τις αγορές και την γεωγραφία. Η σύνδεση του Χονγκ Κονγκ με την διεθνοποίηση του RMB στηρίζεται σε ένα μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στην αγορά και τις ανάγκες της (Huang 2012).

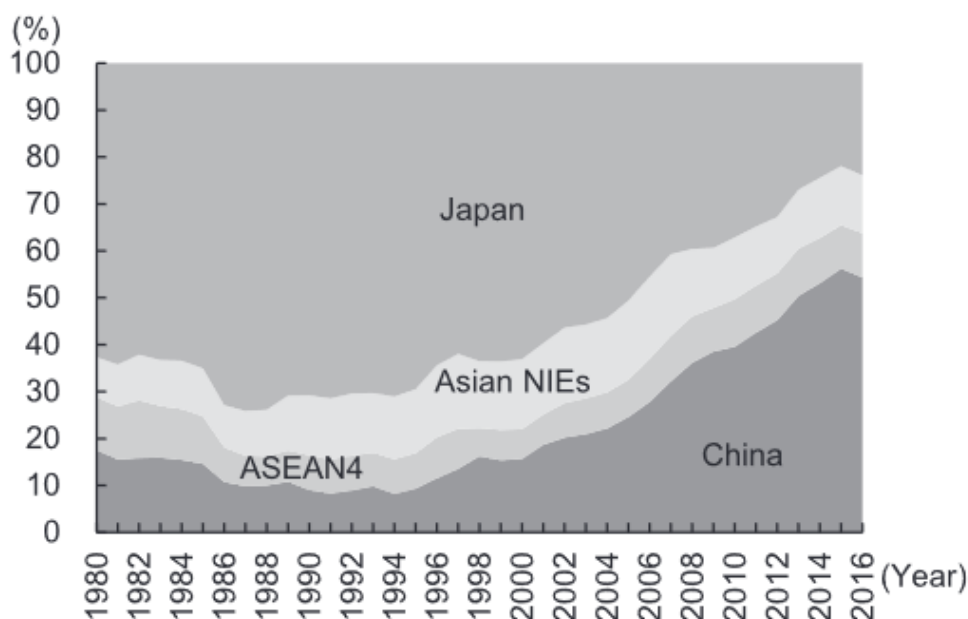
Επί του παρόντος, οι χώρες NIE και οι χώρες ASEAN ακολουθούν συναλλαγματικές πολιτικές με στόχο να διατηρήσουν σταθερές τις συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων τους έναντι του δολαρίου. Η μερίδα του λέοντος των εξωτερικών συναλλαγών τους εκφράζονται επίσης σε δολάρια. Ουσιαστικά οι χώρες αυτές ανήκουν στον χώρο του δολαρίου.

Η επιλογή του νομίσματος που θα χρησιμοποιηθεί στις διεθνείς συναλλαγές μπορεί να ληφθεί υπόψη ως διαδικασία δύο σταδίων (C.H.Kwan 2001). Το πρώτο στάδιο είναι να αποφασισθεί το σύστημα ανταλλαγής που θα καθορίσει την σχέση μεταξύ της χώρας και των νομισμάτων των άλλων χωρών. Αυτή η απόφαση συνήθως γίνεται από την εθνική κυβέρνηση ανάλογα με τους στόχους πολιτικής της. Το δεύτερο

στάδιο είναι η πραγματική επιλογή από τους οικονομικούς φορείς (εταιρείες εξαγωγών και εισαγωγών, χρηματοοικονομικά ιδρύματα, κεντρικές τράπεζες κλπ) των νομισμάτων που χρησιμοποιούν κατά την διεξαγωγή συναλλαγών στο πλαίσιο του εκάστοτε καθεστώτος συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ενώ η πρώτη απόφαση συνήθως βασίζεται σε στόχους μακροοικονομικής πολιτικής, η δεύτερη βασίζεται σε μια πιο μικροοικονομική ονομαστική προοπτική που αναζητά την βέλτιστη ισορροπία κινδύνων και οφελών (ή κόστους) από την χρήση ενός συγκεκριμένου νομίσματος.

Αρχικά, η Κίνα έχει ήδη αντικαταστήσει την Ιαπωνία ως την μεγαλύτερη οικονομική δύναμη της Ασίας, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 4. Το 1980, το ΑΕΠ της Κίνας ήταν μόνο το 28% του ΑΕΠ της Ιαπωνίας. Το 2010, η Κίνα κατέλαβε την δεύτερη θέση, ξεπερνώντας την Ιαπωνία και βρισκόταν πίσω από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην παγκόσμια κατάταξη του ΑΕΠ. Το 2016, το ΑΕΠ της Κίνας ήταν 2,3 φορές μεγαλύτερο από εκείνο της Ιαπωνίας. Αντικατοπτρίζοντας αυτήν την απότομη μετατόπιση, το μερίδιο της Ιαπωνίας στο συνολικό ΑΕΠ των χωρών της Ανατολικής Ασίας έχει υποχωρήσει από την κορύφωση της, στο 74,1% το 1987 σε μόλις 23,9% το 2016. Συγχρόνως, το μερίδιο της Κίνας έχει ανέβει από 8,2% το 1994 σε 54,3% το 2016.

Διάγραμμα 4: Οι αλλαγές σε κάθε χώρα και το ΑΕΠ στην Ανατολική Ασία

Πηγή: : Nomura Institute of Capital Markets Research, based on IMF, World Economic Outlook Database, 2018

Επιπλέον, η Κίνα έγινε ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των περισσότερων Ασιατικών ΝΙΕ και των χωρών ASEAN, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1. Λαμβάνοντας υπόψη το σκηνικό αυτό στην παγκόσμια σκακιέρα, τα πλεονεκτήματα της για τις χώρες ΝΙΕ και τις χώρες ASEAN, εκτός από το δολάριο Χονγκ Κόνγκ, που είναι συνδεδεμένο με το δολάριο ΗΠΑ. Για να αντικαταστήσει το δολάριο ως βασικό νόμισμα στην Ασία, η Κίνα θα πρέπει να παίξει τον ρόλο ενός μεσάζοντα στο διεθνές

χρηματοπιστωτικό σύστημα, όπως κάνουν σήμερα η ΗΠΑ. Για να επιτύχει αυτό το καθεστώς η Κίνα θα πρέπει να δημιουργήσει μια ανοιχτή αγορά με υψηλή ρευστότητα. (KWAN 2018)

Πίνακας 1: Εισαγωγές και εξαγωγές χωρών NIE και ASEAN με την Κίνα, την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ

		(share, %)			
		Exports		Imports	
		2000	2016	2000	2016
Korea	To/from China	10.7	25.1	8.0	21.4
	To/from US	21.9	13.5	18.2	10.7
	To/from Japan	11.9	4.9	19.8	11.7
Taiwan	To/from China	2.8	26.3	4.4	19.1
	To/from US	23.5	12.0	18.0	12.5
	To/from Japan	11.2	7.0	27.5	17.6
Hong Kong	To/from China	34.5	55.3	42.9	44.7
	To/from US	23.2	8.1	6.8	4.8
	To/from Japan	5.5	2.9	12.0	6.3
Singapore	To/from China	3.9	13.0	5.3	14.3
	To/from US	17.3	6.9	15.1	10.9
	To/from Japan	7.5	4.4	17.2	7.0
Indonesia	To/from China	4.5	11.6	8.1	22.9
	To/from US	13.7	11.2	7.9	4.8
	To/from Japan	23.2	11.1	20.3	8.8
Malaysia	To/from China	3.1	12.5	4.0	20.4
	To/from US	20.5	10.2	16.8	8.0
	To/from Japan	13.1	8.1	21.2	8.2
Philippines	To/from China	1.7	11.0	2.4	18.5
	To/from US	30.0	15.4	18.4	8.9
	To/from Japan	14.7	20.7	18.8	11.9
Thailand	To/from China	4.1	11.1	5.4	22.0
	To/from US	21.4	11.4	11.8	6.3
	To/from Japan	14.7	9.6	24.7	16.1

Πηγή: Nomura Institute of Capital Markets Research, based on data from United Nations Conference on Trade and Development's UNCTADstat, 2018

2.6 Συμπεράσματα

Ο αυξανόμενος διεθνής ρόλος της Κίνας, ακόμα και αν πρόκειται για μια σταδιακή διαδικασία, προκαλεί και θα προκαλεί μεταβολές στην ίδια την Κίνα, τις περιφερειακές οικονομίες και στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα γενικά. Η διεθνοποίηση του γουάν είναι μία πολυπαραγοντική διαδικασία. Η δυναμική των BRICS εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την βούληση της εκάστοτε χώρας και μόνο

αμελητέα δεν είναι. Το πετρογούαν αποτελεί άλλη μία πρωτοβουλία του Πεκίνου να συνεργαστεί με τις χώρες του Κόλπου επεκτείνοντας την επιρροή του. Τέλος, το γουάν στην Ασία παρουσιάζει όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον τις τελευταίες δεκαετίες. Η Κίνα έγινε ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των περισσότερων Ασιατικών ΝΙΕ και των χωρών ASEAN. Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε πως η Κίνα χρησιμοποιεί αυτή την δυναμική, αξιοποιώντας τα εργαλεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Κεφάλαιο 3: Ψηφιακός ανασχηματισμός

3.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με την Federal Reserve των ΗΠΑ τα ψηφιακά νομίσματα της κεντρικής τράπεζας (CBDCs) είναι μια ψηφιακή μορφή του εθνικού νομίσματος που χρησιμοποιεί ηλεκτρονική εγγραφή ή ψηφιακό διακριτικό. Οι CBDCs (Central Bank of Digital Currency) μπορούν να είναι χονδρικής, οι οποίες ισχύουν μόνο για διατραπεζικές συναλλαγές ή λιανικής, που μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν ιδιώτες και εταιρίες (Συμβούλιο Διοικητών του Federal Reserve 2021a).

Στο σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα υπάρχουν ποικίλοι τύποι CBDCs. Μια ευρεία ποικιλία προσεγγίσεων εφαρμόζεται πιλοτικά σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο. Ένας τύπος CBDC είναι το DCash που εφαρμόζεται στην Ανατολική Καραϊβική. Με το DCash οι καταναλωτές διαθέτουν λογαριασμούς καταθέσεων απευθείας στην κεντρική τράπεζα. Στο αντίθετο άκρο του φάσματος βρίσκεται το e-CNY της Κίνας. Πρόκειται για μία πιλοτική CBDC που βασίζεται κατά αποκλειστικότητα σε ιδιωτικές τράπεζες για την διανομή και διατήρηση λογαριασμών ψηφιακού νομίσματος για τους πελάτες τους (Company 2023). Η Κίνα εφάρμοσε για πρώτη φορά το e-CNY στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου το 2022. Οι επισκέπτες και οι αθλητές μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το νόμισμα για να κάνουν αγορές εντός του Ολυμπιακού Χωριού. Ένα άλλο μοντέλο CBDC είναι αυτό που εξετάζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, κατά το οποίο τα αδειοδοτούμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν το καθένα από έναν εξουσιοδοτημένο κόμβο του δικτύου blockchain ως αγωγό διανομής του ψηφιακού ευρώ.

Μέχρι σήμερα πολλές μεγάλες οικονομίες εξετάζουν σοβαρά ή έχουν προχωρήσει σε εκτεταμένες έρευνες για την ανάπτυξη της τεχνολογίας CBDC. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) σε 65 χώρες ή οικονομίες, το 86% εξ αυτών έχει πραγματοποιήσει έρευνες για τα ψηφιακά νομίσματα. Το ποσοστό των κεντρικών τραπεζών που εκτελούσαν προγράμματα για την ανάπτυξη ενός proof-of-concept αυξήθηκε από 42% το 2019 σε 60% το 2020. Οι διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες έχουν δείξει τα τελευταία χρόνια ότι οι κεντρικές

τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας, του Καναδά, της Σουηδίας, της Ιαπωνίας, της Νότιας Κορέας, της Σιγκαπούρης, καθώς και η ΕΚΤ έχουν σχεδιάσει την ανάπτυξη CBDC με διάφορους τρόπους. Κάποιες εξ αυτών έχουν ξεκινήσει ή ολοκληρώσει προκαταρκτικές δοκιμές. (W. G.-C. China 2021)

3.2 Ψηφιακό γουάν

Η PBC έχει τέσσερα βασικά κίνητρα για την ανάπτυξη του e-CNY. Πρώτον, το e-CNY στοχεύει να παρέχει στο κοινό μια μορφή ψηφιακών μετρητών. Δεύτερον, στοχεύει να υποστηρίξει τον δίκαιο ανταγωνισμό και την αποτελεσματικότητα και ασφάλεια των υπηρεσιών λιανικής πληρωμής. Τρίτον, το e-CNY θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών πληρωμών. Τέταρτο, θα έχει θετικό αντίκτυπο στην ομαλή ένταξη της Κίνας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα (People's Bank of China, 2021).

Η έρευνα της Κίνας για την κεντρική τράπεζα ψηφιακών νομισμάτων (CBDC) ξεκίνησε το 2014 μέσω του προγράμματος «Ψηφιακό Νόμισμα/ Ηλεκτρονική Πληρωμή» (DC/EP). Για πρώτη φορά, συζητήθηκε πως αυτό το νόμισμα στα πλαίσια της CBDC θα λειτουργούσε τόσο για τις εγχώριες επιχειρήσεις, όσο και σε διεθνές επίπεδο, καθώς και ποιες τεχνολογίες θα συνιστούσαν την υποδομή του (Xang 2021). Το 2017 η Κίνα άρχισε να αναπτύσσει το e-CNY και ίδρυσε το Ινστιτούτο Ερευνών Ψηφιακών Νομισμάτων με διευθυντή τον Yao Qian (Lucero 2011).

Το 2018, ο αναπληρωτής κυβερνήτης της ΛΔΚ, Fan Yifei ανακοίνωσε ένα μοντέλο διανομής e-CNY δύο επιπέδων. Στόχος τέθηκε η οριστική αντικατάσταση των μετρητών από το e-CNY. Ωστόσο, όπως και η PBC ανέφερε χαρακτηριστικά: «Η PBC θα εκδίδει e-CNY και φυσικό RMB παράλληλα... Εφόσον υπάρχει ζήτηση για φυσικό RMB, η PBC ούτε θα σταματήσει να το παρέχει, ούτε επρόκειτο να αντικαταστήσει με διοικητική εντολή» (Κεντρική Τράπεζα της Κίνας, 2021). Το 2019, ο Mu Changchun, τέως αναπληρωτής κυβερνήτης του Τμήματος Πληρωμών και Διακανονισμού της PBC, ανακοίνωσε ότι οι εμπορικές τράπεζες θα πρέπει να διατηρήσουν το e-CNY στο 100% της αναλογίας αποθεματικών για την αποφυγή υπερέκδοσης μετά την πρώτη κυκλοφορία. Το ίδιο έτος, ο κυβερνήτης της PBC δήλωσε ότι το e-CNY θα αντικαταστήσει ένα μέρος των μετρητών σε κυκλοφορία κατά μήκος της χώρας.

Τον Απρίλιο του 2020, η PBC ξεκίνησε την διεξαγωγή πιλοτικών προγραμμάτων στο Shenzhen, Suzhou, Chengdu και Xiong'an. Τον Νοέμβριο του ίδιου έτους τα πιλοτικά προγράμματα επεκτάθηκαν στην Shanghai, Hainan, Changsha, Xi'an, Qingdao και Dalian. Από το καλοκαίρι του 2021, οι πιλοτικές αυτές διαδρομές επέκτασης του e-CNY συνεχίστηκαν πέρα από τους ποταμούς Yangtze και Pearl, την ευρύτερη περιοχή Beijing-Tianjin-Hebei και τις κεντρικές, δυτικές, βορειανατολικές και βορειοδυτικές περιοχές της Κίνας.

Η China Daily αναφέρει ότι «οι πιλοτικές αυτές διαδρομές σχεδιάστηκαν για να ελέγξουν την αξιοπιστία των θεωριών, την σταθερότητα των συστημάτων, την χρηστικότητα των λειτουργιών, την διευκόλυνση των διαδικασιών, την δυνατότητα εφαρμογής των σεναρίων και την δυνατότητα ελέγχου του κινδύνου» (Daily 2021). Στο Suzhou, οι δημόσιοι υπάλληλοι εγκατέστησαν μια εφαρμογή στα κινητά τους τηλέφωνα που ενεργούσε ως «ψηφιακό πορτοφόλι». Τον Οκτώβριο του 2020, η PBC δώρισε 10 εκατομμύρια e-CNY (USD 14 εκατ.) σε 50.000 κατοίκους της Shenzhen, που θα μπορούσαν να τα ξοδέψουν σε περισσότερες από 3.300 επιχειρήσεις. Μετά από μία εβδομάδα οι κάτοικοι είχαν ξοδέψει 8,8 εκατ. e-CNY (USD 1, 3 εκατ.) σε περισσότερες από 62.000 συναλλαγές. Και σε αυτήν την περίπτωση οι συναλλαγές πραγματοποιήθηκαν μέσω εφαρμογής. Στις 30 Ιουνίου του 2021 είχαν ανοιχθεί περισσότερα από 20,87 εκατ. προσωπικά πορτοφόλια και περισσότερα από 3,51 συνεργατικά πορτοφόλια. Την ίδια στιγμή είχαν πραγματοποιηθεί περισσότερες από 70,75 εκατ. συναλλαγές σε e-CNY, συνολικής αξίας που ξεπερνούσε τα 34,5 δις RMB (China Daily 2021: People's Bank of China).

Τον Φεβρουάριο του 2021, η MyBank (ιδιοκτησία της Ant Group) και η WeBank (ιδιοκτησία της Tencent Group) ανακοίνωσαν την έναρξη της συμμετοχής τους σε δοκιμές του e-CNY. Σταδιακά θα συνεργαστούν με την PBC και άλλες κυρίως κρατικές τράπεζες για την διανομή του e-CNY σε εθνικό επίπεδο. Μετά τις ανακοινώσεις αυτές, οι υπηρεσίες της MyBank και της WeBank έγιναν διαθέσιμες μέσω της εφαρμογής του ψηφιακού γουάν της PBC (CNBC 2021).

Σύμφωνα με ανώτατο αξιωματούχο της PBC, το e-CNY χρησιμοποιήθηκε για την πραγματοποίηση πληρωμών που ξεπερνούσαν τα 2 εκατ. γουάν (δηλ. 315.761 δολάρια) ανά ημέρα, στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου, το Φεβρουάριο του 2022. Πρόκειται για μια ακόμη σημαντική κίνηση της PBC να αναπτύξει ένα ψηφιακό νόμισμα κεντρικής τράπεζας (Jones 2022).

Το ψηφιακό γουάν έχει πολλές ενδιαφέρουσες μεθόδους πληρωμών που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, πληρωμές με κωδικό, tap-and-go συναλλαγές, επιλογές πληρωμής εκτός σύνδεσης και έλεγχο ταυτότητας με αναγνώριση προσώπου (Tudor-Ackroyd 2020). Το ψηφιακό γουάν έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο που δανείζεται τα πλεονεκτήματα τόσο των φυσικών μετρητών, όσο και των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Όπως και στην περίπτωση μετρητών, οι payment operators στην Κίνα δεν χρεώνουν τους χρήστες για τις υπηρεσίες ανταλλαγής και κυκλοφορίας του ψηφιακού γουάν, κάνοντας το αυτομάτως λιγότερο δαπανηρό από άλλες μεθόδους ηλεκτρονικής πληρωμής. Το ψηφιακό γουάν δεν συγκεντρώνει τόκους και έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να συγκεντρώνεται εύκολα με τραπεζικούς λογαριασμούς και να φροντίζει για την οριστικότητα του διακανονισμού (settlement finality). Αυτό σημαίνει ότι οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν σε ψηφιακό γουάν διευθετούνται κατόπιν πληρωμής. Σε περίπτωση ανωνυμίας, το ψηφιακό γουάν παρέχει διαφορετικούς βαθμούς ανωνυμίας ανάλογα με την αξία συναλλαγής. Συναλλαγές μικρής αξίας μπορούν να γίνουν με πορτοφόλια χωρίς τις προδιαγραφές του know-your-customer (KYC). Σε συναλλαγές μεγάλης αξίας ωστόσο, οι χρήστες οφείλουν να εκτελέσουν το KYC (Sun Iulu). Η PBC έχει δηλώσει, επίσης, ότι το

σύστημα e-CNY συλλέγει λιγότερες πληροφορίες για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται με τις παραδοσιακές μεθόδους ηλεκτρονικών πληρωμών. Συγχρόνως, δεν παρέχει πληροφορίες σε τρίτα πρόσωπα ή σε κυβερνήσεις άλλων χωρών εκτός αν αυτό ορίζεται διαφορετικά με τους νόμους των χωρών αυτών (P. B. China 2020).

Καθώς το ψηφιακό γουάν δεν βασίζεται στην τεχνολογία blockchain, η PBC μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία αυτή και να εφεύρει νέες πατέντες για την διαχείριση του ψηφιακού νομίσματος. Τον Μάρτιο του 2021, η Κίνα μείωσε τους μισθούς των οικοδόμων που χρησιμοποιούσαν το ψηφιακό νόμισμα στην περιοχή της Χιόνγκ'αν. Στην περίπτωση αυτή η τεχνολογία blockchain χρησιμοποιήθηκε για να παρακολουθήσει και να καταναίμει κατάλληλα τους μισθούς των οικοδόμων. Αυτό αποτέλεσε το πρώτο “plus digital renminbi” σενάριο εφαρμογής της Κίνας (Website 2021).

Η Κίνα έχει ένα από τα αναβαθμισμένα περιβάλλοντα πληρωμών στον κόσμο. Αυτή η ανάπτυξη μπορεί να πιστωθεί σε δύο βασικούς παίχτες πληρωμών στην χώρα, την Tencent και την Ant Group. Το 2019, η μητρική εταιρεία της Ant Group Alibaba κατείχε το 55,1% της αγοράς πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου και η Tencent κατείχε το άλλο 38,9%. Πρόκειται για ένα δίπολο με έλεγχο μεγαλύτερο από ένα τρις δολάρια πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου (Chen 2020). Αυτό σημαίνει ότι οι ιδιώτες ελέγχουν την πλειοψηφία της αγοράς πληρωμών στην Κίνα. Οι πληρωμές μέσω κινητού αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 50% της αγοράς. Άρα τα χρήματα αφαιρούνται από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα (Bloomberg 2021). Αυτό σημαίνει ότι οι δύο αυτές ιδιωτικές εταιρίες ελέγχουν τεράστιες ποσότητες πληροφοριών για τα οικονομικά στοιχεία δισεκατομμυρίων κινέζων καταναλωτών. Αυτό βοηθά, την ίδια στιγμή, τις εταιρίες αυτές να δημιουργούν καλύτερα χρηματοοικονομικά προϊόντα και να παρέχουν στους πελάτες τους εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια δανεισμού, εξαλείφοντας τον ανταγωνισμό με άλλους οικονομικούς παίχτες. Η κατάσταση αυτή οδήγησε στην απομάκρυνση των κρατικών κινεζικών τραπεζών από το τραπεζικό σύστημα, προκαλώντας ανησυχίες στην κινεζική κυβέρνηση. Το ψηφιακό νόμισμα έσπασε το υποτιθέμενο και εν τύποις δίπολο των Tencent και Ant Financial. Έδωσε στην κυβέρνηση την ιδιοκτησία και τον έλεγχο των μεγάλων αυτών δεδομένων. Η πανδημία του COVID-19 επιτάχυνε με πρωτόγνωρους ρυθμούς την ήδη διαδεδομένη μέθοδο πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου. Στο Κεφάλαιο 4 θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά στα συστήματα πληρωμών.

3.3 Ένα εργαλείο διεθνοποίησης;

Για να αμφισβητήσει την ηγεμονία του δολαρίου και να διεθνοποιήσει το νόμισμά της, η Κίνα θα πρέπει να απομακρυνθεί όχι μόνο από το δολάριο, αλλά και από τις περιοχές πληρωμών που κυριαρχεί το δολάριο. Ο καλύτερος τρόπος, κατά πολλούς μελετητές, για να επιτύχει κάτι τέτοιο είναι μέσω της CBDC. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η Κίνα να υπογράψει συμφωνίες με τον υπόλοιπο κόσμο και να

δημιουργήσει μηχανισμούς ανταλλαγής του ψηφιακού γουάν. Η CBDC πρόκειται για μία τεχνολογία, χωρίς διεθνή πρότυπα και σχεδιασμό. Η Κίνα θα μπορούσε κάλλιστα να ορίσει το κανονιστικό πλαίσιο και τα πρότυπα της νέας αυτής τεχνολογίας. Η PBoC αναφέρει στο καταστατικό της ότι η κεντρική τράπεζα συνεργάζεται με ρυθμιστικές αρχές, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πανεπιστήμια για τον καθορισμό των προτύπων των ψηφιακών νομισμάτων. (W. G.-C. China 2021).

Το 2021, το Ινστιτούτο Έρευνας Ψηφιακού Νομίσματος της PBoC και η Κεντρική Τράπεζα των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων εντάχθηκαν στο Multiple CBDC (m-CBDC) Bridge. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα διασυνοριακών συναλλαγών που το Hong Kong Monetary Authority (HKMA) και η Τράπεζα της Ταϊλάνδης λειτουργούν σε συνεργασία με την BIS Innovation Hub (Holden 2021). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει στην ανάπτυξη ενός προτύπου proof-of-concept, με στόχο την διευκόλυνση των διασυνοριακών πληρωμών συναλλάγματος.

Από όλες τις κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, η πρωτοβουλία CBDC της PBoC είναι η πιο προχωρημένη. Τον Δεκέμβριο του 2020, ο Eddie Yue, διευθύνων σύμβουλος της HKMA, αποκάλυψε τα σχέδια για πιλοτικές διαδρομές διασυνοριακών πληρωμών με ψηφιακό γουάν (Yue 2020). Σύμφωνα με την έρευνα της BIS, για συμφωνίες m-CBDC μεταξύ πενήντα χωρών, οι κεντρικές τράπεζες φαίνεται να εξετάζουν ενεργά την συμμετοχή CBDCs στις διασυνοριακές συναλλαγές (Auer 2021).

Η Εθνική πρωτοβουλία της Κίνας Blockchain Service Network (BSN) σχεδιάζει να δημιουργήσει ένα φιλόδοξο δίκτυο ψηφιακών νομισμάτων για τα επόμενα χρόνια. Η BSN σχεδιάζει να συνεργαστεί με διάφορες διεθνείς τράπεζες και τεχνολογικές εταιρείες με στόχο τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για την τυποποίηση των διασυνοριακών ανταλλαγών των σταθερών νομισμάτων. Μερικοί από τους συνεργάτες της BSN είναι η China Mobile και η China UnionPay (Limited 2021).

Η Finance Gateway Information Services Co. είναι μια κοινοπραξία μεταξύ της SWIFT και του Ινστιτούτου Έρευνας Ψηφιακών Νομισμάτων της PBoC. Ενώ το ακριβές κίνητρο της εταιρείας παραμένει ασαφές, δημόσια καταγράφει μόνο κρατικά σχέδια για την συγκέντρωση συστημάτων πληροφοριών, την επεξεργασία δεδομένων και την παροχή συμβουλών επικοινωνίας. Η Finance Gateway Information Services Co. περιλαμβάνει το Διασυνοριακό Διατραπεζικό Σύστημα Πληρωμών (CIPS) και την Ένωση Πληρωμών και Εκκαθάρισης της Κίνας. Και οι δύο αυτοί μηχανισμοί εποπτεύονται από την PBoC (Staff 2021). Οι πρωτοβουλίες αυτές της Κίνας επιβεβαιώνουν τις προθέσεις της να διαδώσει το ψηφιακό γουάν για διασυνοριακή χρήση.

Η Κίνα διαθέτει πολλούς τρόπους να επεκτείνει την επιρροή της στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά με την χρήση της CBDC. Ο καλύτερος ίσως τρόπος να το πετύχει αυτό είναι με την πρωτοβουλία Belt and Road (BRI). Το ψηφιακό γουάν, χρησιμοποιώντας τις ταχύτερες και φθηνότερες συναλλαγές, μπορεί να δώσει την ευκαιρία στην Κίνα να μειώσει το κόστος και να αυξήσει συνάμα την ευκολία διεξαγωγής διασυνοριακού εμπορίου κατά μήκος της ζώνης BRI. Χρησιμοποιώντας

το ψηφιακό της νόμισμα για τον διακανονισμό των διασυνοριακών της συναλλαγών, η Κίνα θα μπορούσε να αποκεντρωθεί από το υπάρχον χρηματοπιστωτικό σύστημα που κυριαρχείται από τις ΗΠΑ. Αυτό θα εμβολιάσει την επιχείρηση της Κίνας κατά μήκος της ζώνης BRI ενάντια στις κυρώσεις των ΗΠΑ. Το 2019, οι συναλλαγές με τα κράτη-μέλη της BRI ξεπέρασαν τα 9,27 τρις γουάν (ή 1,34 τρις δολάρια) (Times 2020).

Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος περίπου είκοσι πέντε χωρών κατά μήκος της ζώνης BRI και έχει συνάψει συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με περισσότερες από είκοσι χώρες BRI (Xiao Xia 2020). Τα προγράμματα παροχής οικονομικής βοήθειας που παρέχει η Κίνα σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες τα τελευταία χρόνια αποτελούν μια μέθοδο εξάπλωσης της ήπιας ισχύος της. Μέσω του BRI, η Κίνα δημιουργεί ένα σενάριο κατά το οποίο αδύναμες οικονομίες σημειώνουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στηριζόμενες στα δάνεια αυτά. Η Κίνα έχει κατηγορηθεί επανειλημμένως ότι δημιούργησε μια παγίδα χρέους σε χώρες κατά μήκος της ζώνης BRI, με το Τζιμπουτί, το Κιργιστάν, το Λάος, τις Μαλβίδες, το Μαυροβούνιο, την Μογγολία και το Πακιστάν να πέφτουν σε αυτήν την παγίδα (Gerstel 2021). Όταν ο δανεισμός ολοκληρωθεί, όλες αυτές οι χώρες κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν μείωση του ΑΕΠ τους που μπορεί να φθάσει και το 50%, με εξωτερικό χρέος προς την Κίνα, της τάξης του 40%. Η Κίνα θα μπορούσε να χρησιμοποιεί αυτά τα χρέη για να αυξήσει την επιρροή της. Με την σειρά της, η επιρροή αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιηθεί για να πείσει αυτές τις χώρες να υιοθετήσουν το ψηφιακό γουάν στις διμερείς τους συναλλαγές (John Hurley 2019).

Εκατομμύρια καταστήματα ανά τον κόσμο δέχονται πλέον πληρωμές στα WeChat Pay, Alipay και Union Pay. Επιπλέον, το WeChat Pay είναι διαθέσιμο σε σαράντα εννέα χώρες και το Alipay είναι επίσης αποδεχτό σε σαράντα δύο χώρες (Julianna 2018). Το Alipay και WeChat μαζί έχουν μια ενεργή βάση περίπου 1,9 δις χρηστών. Η Κίνα θα μπορούσε εύκολα να διανείμει το ψηφιακό της νόμισμα μέσω των προϋπαρχουσών πλατφόρμων πληρωμών, όπως τα πορτοφόλια Alipay και WeChat Pay. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα χρειαζόταν η κατασκευή νέας υποδομής. Θα μπορούσε κάλλιστα να στηριχθεί στην ήδη υπάρχουσα. Στις αρχές του 2020, η PayPal Holdings Inc. ανακοίνωσε την συνεργασία της με την Union Pay. Η συνεργασία αυτή επιτρέπει στους πελάτες της Union Pay να έχουν πρόσβαση στο δίκτυο της PayPal. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποδοχή των καρτών Union Pay σε όλες τις τοποθεσίες λιανικής, όπου γίνεται αποδεκτή η PayPal. Οι κάρτες Union Pay γίνονται ήδη αποδεκτές σε περισσότερους από 27 εκατ. εμπόρους σε 173 χώρες (Platform 2019).

Λαμβάνοντας υπόψη την παρουσία και την επιρροή της Κίνας στην Αφρική, ο ασιατικός γίγαντας θα μπορούσε να προτείνει το ψηφιακό γουάν στον πληθυσμό της υποσαχάριας Αφρικής, ως εναλλακτικό και πολύ φθηνότερο τρόπο αποστολής και λήψης εμβασμάτων. Στο σημερινό τοπίο πληρωμών, τα εμβάσματα αποτελούν ένα προβληματικό σημείο. Η τεχνολογία CBDC είναι ένα μέσο πληρωμής που επιλύει τα προβλήματα του υψηλού κόστους συναλλαγής, των κινδύνων διακανονισμού και των

καθυστερήσεων πληρωμών. Υπόσχεται ένα μέλλον στο οποίο ο καθένας θα μπορεί να στείλει χρήματα σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου με το απλό πάτημα ενός κουμπιού. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, το παγκόσμιο μέσο κόστος αποστολής εμβασμάτων φθάνει το 6,51% του ποσού συναλλαγής. Η περιοχή της Υποσαχάριας Αφρικής σημείωσε ένα μέσο κόστος αποστολής εμβασμάτων της τάξης του 8,19%, το υψηλότερο από οποιαδήποτε άλλη περιοχή του κόσμου. (Group 2023)

Η Κίνα έχει εγκατεστημένο ένα εκτεταμένο δίκτυο πληρωμών στις χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής. Στην Αφρική, το UnionPay γίνεται αποδεχτό σε περισσότερες από πενήντα χώρες και εκδίδεται τοπικά σε δώδεκα εξ αυτών. Πολύ πρόσφατα η UnionPay International ανακοίνωσε την συνεργασία της με την Interswitch East Africa (Κένυα). Πρόκειται για τον τρίτο πάροχο υπηρεσιών (TPSP) της UnionPay (Interswitch 2020). Αυτό σημαίνει ότι οι κάρτες της UnionPay θα γίνονται πλέον δεκτές τόσο σε PoS, ATMs και QR, όσο και σε διαδικτυακές πληρωμές σε ολόκληρη την περιοχή της Ανατολικής Αφρικής. Η συνεργασία αυτή επιδεικνύει με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο ότι η Κίνα έχει δημιουργήσει το δίκτυο για την προώθηση της χρήσης του ψηφιακού γουάν στις αφρικανικές χώρες. Έχει πλέον την δυνατότητα να διαθέσει αυτήν την υποδομή για την λήψη εμβασμάτων. Αντίστοιχα, μια τέτοιου βεληνεκούς κίνηση θα συνέβαλε στην προώθηση του ψηφιακού γουάν στις αφρικανικές χώρες.

Το ψηφιακό γουάν δεν είναι σε καμία περίπτωση το μοναδικό κριτήριο για την διεθνοποίηση του νομίσματος της Κίνας. Αν χρησιμοποιηθεί σωστά θα μπορούσε δυνητικά να ενισχύσει τις προοπτικές διεθνοποίησης του. Θα μπορούσε κάλλιστα να προκαλέσει την ηγεμονία του δολαρίου στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ωστόσο, υπάρχουν ποικίλα εμπόδια που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την αποτυχία του ψηφιακού γουάν ως εργαλείου για την αμφισβήτηση της ηγεμονίας του δολαρίου.

Η διεθνοποίηση του δολαρίου και του ευρώ οδηγήθηκε κυρίως από τις δυνάμεις της αγοράς. Η διαδικασία διεθνοποίησης του κινεζικού νομίσματος, ωστόσο, είναι μια διαδικασία που καθοδηγείται αποκλειστικά από την κυβέρνηση. Η διεθνοποίηση του δολαρίου και του ευρώ στηρίχθηκαν από τις ανοιχτές και φιλελεύθερες οικονομίες. Το κινεζικό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι πολύ πιο περιορισμένο. Ίσως πρόκειται για το πιο περιορισμένο σύστημα συγκριτικά με άλλες χώρες που επιχείρησαν να διεθνοποιήσουν το νόμισμα τους, στην ιστορία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η Κίνα εξακολουθεί να διαθέτει αυστηρούς ελέγχους στην οικονομία της. Οι έλεγχοι αυτοί προστατεύουν το RMB από αστάθεια, αλλά περιορίζουν την διασυνοριακή ροή του. Αυτό κάνει το νόμισμα λιγότερο ελκυστικό για τους επενδυτές και τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αδυναμίες της, η Κίνα χαλαρώνει σταδιακά μερικούς από τους ελέγχους των κεφαλαίων, για να καταστήσει την οικονομία της πιο ευνοϊκή σε ξένες μεταρρυθμίσεις (Ke 2020).

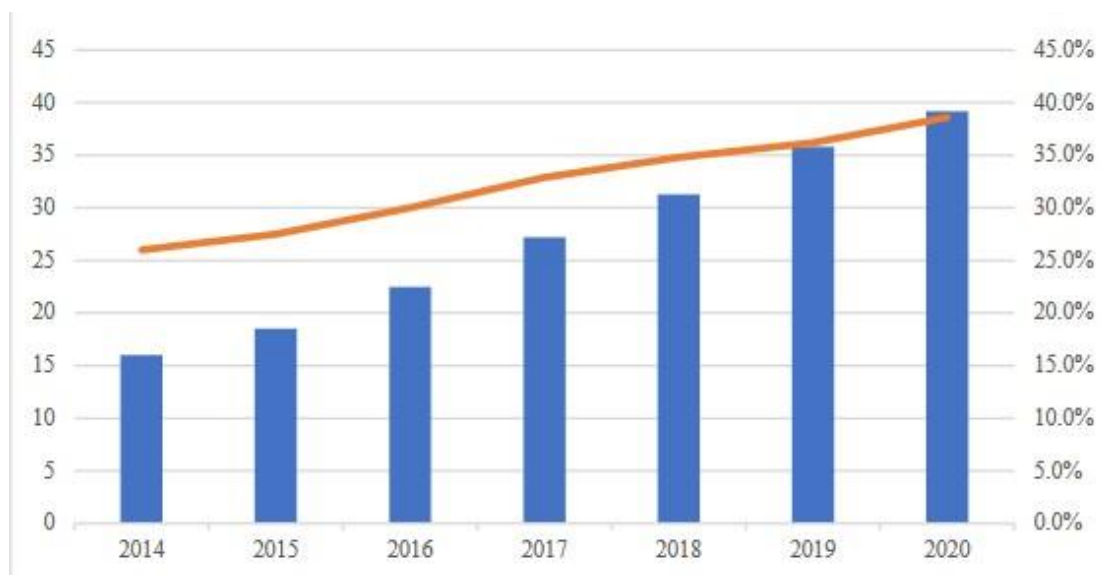
Αποφασιστικός παράγοντας για την επιτυχή έκβαση της διεθνοποίησης μακροπρόθεσμα είναι η εμπιστοσύνη στους θεσμούς. Πρόκειται ίσως για ένα κεφάλαιο που περιορίζει τις δυνατότητες της κινεζικής οικονομίας γενικότερα και σε

βάθος χρόνου. Είναι σημαντικό, λοιπόν, για τον υπόλοιπο κόσμο να εμπιστεύεται τους κινεζικούς θεσμούς. Οι χρήστες του κινεζικού γουάν θα απαιτήσουν εγγυήσεις ασφαλείας από την εκάστοτε εκτελεστική εξουσία. Οι προσπάθειες της Κίνας να διεθνοποιήσει το νόμισμα της και άρα να ανοίξει την οικονομία της, μπορεί να συνεπάγεται αλλαγή στο πολιτικό της σύστημα. Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία αυτή θα υποχρεώσει την Κίνα να ανταποκριθεί στις προαπαιτούμενες ανάγκες. Ο παράγοντας εμπιστοσύνη αποτελούσε ανέκαθεν ένα δύσβατο σημείο για τον ασιατικό δράκο.

Η επιτυχία του ψηφιακού γουάν εξαρτάται από την ικανότητα και την προθυμία του υπόλοιπου κόσμου να υιοθετήσουν τα ψηφιακά νομίσματα ως μέσο πληρωμής. Οι φιλοδοξίες της Κίνας να χτίσει ένα ψηφιακό σύστημα πληρωμών μπορεί εύκολα να τελεσφορήσουν. Αυτό μπορεί να συμβεί στην περίπτωση που χρειαστεί να ανταγωνιστεί άλλα ψηφιακά νομίσματα. Ο Jerome Powell έχει τονίσει ότι «το πρόγραμμα ψηφιακό δολάριο αποτελεί μέγιστη προτεραιότητα (για τις ΗΠΑ)». Έχει, επίσης, αναφέρει ότι «οι Ηνωμένες Πολιτείες σχεδιάζουν να διαδραματίσουν κομβικό ρόλο στην διαμόρφωση προτύπων CBDC σε παγκόσμιο επίπεδο» (Smith 2021).

Το ψηφιακό γουάν δεν βασίζεται μόνο στο πιλοτικό σχήμα Beijing – Tianjin – Hebei, στο δέλτα του ποταμού Yangtze, στην περιοχή Guangdong – Hong Kong – Macao και στο διεθνές εμπόριο κατά μήκος της ζώνης “Belt and Road”. Αποτελεί ίσως, έναν από τους βασικούς πυλώνες του συστήματος της ψηφιακής οικονομίας της Κίνας, που θα προωθήσει την ανάπτυξη και θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της κινεζικής οικονομίας. Στο διάγραμμα 5 βλέπουμε το μερίδιο της ψηφιακής οικονομίας της Κίνας. (Wu Zhennan 2021).

Διάγραμμα 5: Η συνολική ψηφιακή οικονομία της Κίνας και η αναλογία της στο ΑΕΠ

Πηγή: Chang Su, Wenbo Lyu, Yueting Liu, 2021

Ο πρόεδρος της Κίνας Xi Jinping έχει δώσει έμφαση στην ανάπτυξη ενός διττού αναπτυξιακού μοντέλου. Κατά το πρότυπο αυτό, ο εγχώριος οικονομικός κύκλος έχει ηγετικό ρόλο και ο διεθνής οικονομικός ρόλος λειτουργεί ως συμπλήρωμα. Είναι μια αντανάκλαση της μεταρρύθμισης και της ανάπτυξης της παραγωγικής δύναμης.

Το 2019, η προστιθέμενη αξία της ψηφιακής οικονομίας σε 47 χώρες ανά τον κόσμο έφθασε τα 31,8 τρις δολάρια και η ψηφιακή οικονομία αντιπροσώπευε συνολικά το 41,5% του ΑΕΠ. Ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας της Κίνας έφθασε τα 35,8 τρις γουάν, αντιπροσωπεύοντας το 36,2% του ΑΕΠ. Η ψηφιακή οικονομία αυξήθηκε κατά 12,7 φορές σε σύγκριση με το 2005 (Xiaojin 2020).

Η PBoC έχει ιδρύσει εκκαθαριστικές τράπεζες RMB σε περισσότερες από 25 χώρες και περιοχές εκτός από την ηπειρωτική Κίνα. Το 2019, ο όγκος των διασυνοριακών συναλλαγών RMB έφτασε τα 19,76 τρις γουάν. Το νούμερο αυτό αυξήθηκε σε 28,39 τρις γουάν το 2020, μία αύξηση της τάξης του 44,3%.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021, οι διασυνοριακές εισπράξεις και πληρωμές σε RMB ανήλθαν σε 17,57 τρις RMB (Chang Sua 2020). Τον Μάρτιο του 2023 οι διασυνοριακές εισπράξεις και πληρωμές σε RMB σημείωσαν ιστορικό υψηλό, σε 549,9 δις δολάρια με βάση τα στοιχεία της Κρατικής Διοίκησης Ξένου Συναλλάγματος. Ο όγκος αυτός διασυνοριακών συναλλαγών δεν αποτελεί μόνο ιστορικό υψηλό. Η Κίνα προωθεί την χρήση του γουάν για τον διακανονισμό των διασυνοριακών συναλλαγών, ως μέρος μιας προσπάθειας διεθνοποίησης του νομίσματος της. (Jindong Zhang 2023)

3.4 Κριτική

Η Κίνα είναι η μοναδική μεγάλη δύναμη διεθνώς που αποφάσισε να ψηφιοποιήσει το χρήμα σε ευρεία ομολογουμένως κλίμακα. Σύμφωνα με αναλυτές, ο ασιατικός δράκος θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει αυτήν την δυνατότητα για να κατασκοπεύσει οικονομικές συναλλαγές ανά τον κόσμο. Οι ανησυχίες αυτές προέρχονται τα τελευταία χρόνια από ορισμένους αξιωματούχους της κυβέρνησης Biden. Εκφράζουν τους προβληματισμούς τους για το πώς σκοπεύει να χρησιμοποιήσει η Κίνα το ψηφιακό της νόμισμα. Στοχεύει να κλονίσει την αμερικανική ισχύ, καθιστώντας το γουάν κυρίαρχο διεθνές νόμισμα; Όπως πολλές φορές έχει αναφερθεί στην παρούσα εργασία, πρόκειται σίγουρα για μια μακροχρόνια διαδικασία.

Η Κίνα, σήμερα, χρησιμοποιεί εκατομμύρια κάμερες σε δημόσιους χώρους, καθώς και τεχνολογίες γεωγραφικού εντοπισμού και αναγνώρισης προσώπου για να παρακολουθεί τους πολίτες της. Με το DC/EP, οι αρχές μπορούν να παρακολουθούν οποιοσδήποτε πληρωμές αφορούν το νόμισμα. Οι αξιωματούχοι της PBoC έχουν τονίσει ότι κάτι τέτοιο θα συμβαίνει μόνο στις περιπτώσεις που θα υπάρχουν υπόνοιες για εγκληματικές δραστηριότητες, όπως φοροδιαφυγή και ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Ωστόσο, ο ορισμός του εγκλήματος στην Κίνα μπορεί να περιλαμβάνει και πολιτική διαφωνία (Blustein 2021).

Όπως έγραψε ο Akram Keram σε άρθρο του στην Washington Post στις αρχές Μαρτίου του 2021: «Αν το ψηφιακό γουάν ξεπεράσει τα σύνορα της Κίνας, όπως το WeChat και το Zoom, θα γίνει άλλο ένα εργαλείο λογοκρισίας ή φιλτραρίσματος για την παρακολούθηση της οικονομικής ζωής των ανθρώπων σε ξένες χώρες».

3.5 Συμπεράσματα

Το ψηφιακό γουάν αποτελεί μία πρωτοβουλία της Κίνας να προσαρμόσει την οικονομία της στις ανάγκες του σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το ψηφιακό γουάν έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο που δανείζεται τα πλεονεκτήματα τόσο των φυσικών μετρητών, όσο και των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Η PBoC χρησιμοποίησε τα πιλοτικά προγράμματα για την ομαλή ένταξη του ψηφιακού γουάν στην κινεζική οικονομία. Την ίδια στιγμή, για να διεθνοποιήσει το νόμισμα της και να αμφισβητήσει την ηγεμονία του δολαρίου, η Κίνα δύναται να χρησιμοποιήσει την CBDC. Τα προγράμματα m-CBDC και BSN δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση αυτής της διαδικασίας. Η Κίνα διαθέτει πολλούς τρόπους να επεκτείνει την επιρροή της στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά με την χρήση της CBDC. Ο καλύτερος ίσως τρόπος να το πετύχει αυτό είναι με την πρωτοβουλία Belt and Road (BRI). Το ψηφιακό γουάν, χρησιμοποιώντας τις ταχύτερες και φθηνότερες συναλλαγές, μπορεί να δώσει την ευκαιρία στην Κίνα να μειώσει το κόστος και να αυξήσει συνάμα την ευκολία διεξαγωγής διασυνοριακού εμπορίου κατά μήκος της ζώνης BRI. Δεν είναι σε καμία περίπτωση το μαγικό κλειδί που θα ανοίξει την πόρτα για την διεθνοποίηση του νομίσματος της Κίνας. Αν

χρησιμοποιηθεί σωστά θα μπορούσε δυνητικά να ενισχύσει τις προοπτικές διεθνοποίησης του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Μέθοδοι πληρωμών στην Κίνα – WeChat, Alipay

4.1 Εισαγωγή

Οι δύο βασικοί παίχτες ηλεκτρονικών πληρωμών στην Κίνα είναι το WeChat της Tencent Group και το Alipay της Alibaba Group. Το 64% του πληθυσμού της Κίνας χρησιμοποιεί αυτές τις δύο εφαρμογές. Πρόκειται για έναν εύκολο τρόπο πληρωμής, που μπορεί και συνιστάται να χρησιμοποιείται σχεδόν για κάθε είδους πληρωμή στην Κίνα (Gavin 2023).

Η επιτυχία των δύο αυτών εφαρμογών δημιούργησε τις προϋποθέσεις εξέλιξης του συστήματος των ψηφιακών χρημάτων, που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τις ποικίλες ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Το κινεζικό παράδειγμα συμβάλλει ακριβώς στην μελέτη των ψηφιακών χρημάτων και των συστημάτων πληρωμών. Μας δείχνουν με πλέον ξεκάθαρο τρόπο τις πλείστες επιλογές, με τις οποίες οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα χρήματά τους.

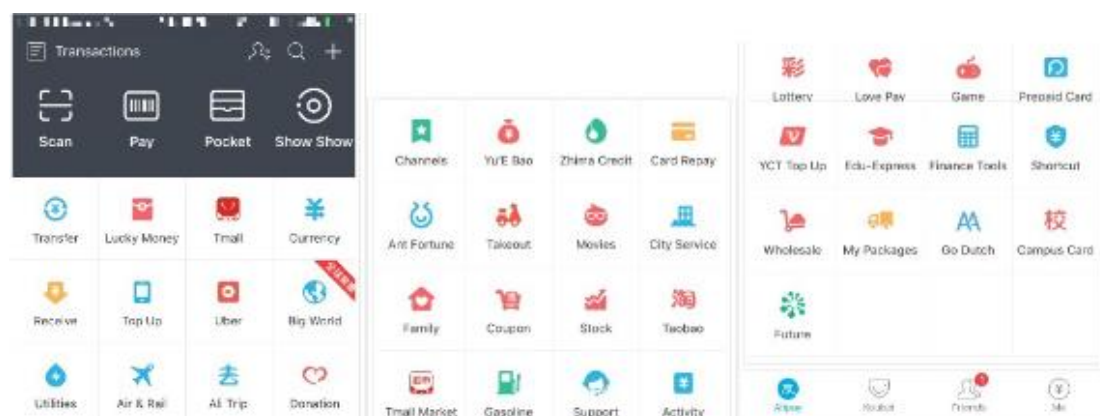
4.2 WeChat και Alipay

Το Alipay είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα πληρωμών που κυκλοφόρησε από το Alibaba Group τον Οκτώβριο του 2003. Αρχικά, το Alipay σχεδιάστηκε ως μία διαδικτυακή πλατφόρμα πληρωμών για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του Taobao. Πρόκειται για έναν ιστότοπο διαδικτυακών αγορών, όπως το Amazon και το eBay. Στις 26 Μαΐου 2011, η Alipay έλαβε την πρώτη Επιχειρησιακή Άδεια Πληρωμών από την Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας. Με την χορήγηση της Άδειας αυτής, οι χρήστες της εφαρμογής θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν πληρωμές σε φίλους τους, σε εταιρίες κινητής τηλεφωνίας, σε δημοτικές υπηρεσίες και προπληρωμένες κάρτες. Μέχρι τον Απρίλιο του 2015, η εφαρμογή της Alipay είχε περισσότερους από 270 εκατομμύρια ενεργούς χρήστες, οι οποίοι δύναται να πραγματοποιήσουν πληρωμές τόσο διαδικτυακά, όσο και σε καταστήματα λιανικής πώλησης. Σήμερα, περισσότερα από 200.000 καταστήματα λιανικής πώλησης δέχονται το Alipay.

Το Alipay υποστηρίζει πολλές λειτουργίες που σχετίζονται με τα χρήματα, όπως φαίνεται στην Εικόνα 1. Μερικές εξ' αυτών είναι η μεταφορά χρημάτων μεταξύ χρηστών, γρήγορες πληρωμές μέσω QR codes, πληρωμές υπηρεσιών κοινής ωφέλειας

και πληρωμές εντός της εφαρμογής με την χρήση του Alipay SDK. Για τους πελάτες, η Alipay δεν έχει χρέωση συναλλαγής και μπορεί να χρησιμοποιηθεί δωρεάν. Για τους περισσότερους εμπόρους, η Alipay χρεώνει προμήθεια 0,6% ανά συναλλαγή. Για τους εμπόρους που ανήκουν σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως τα τυχερά παιχνίδια, η Alipay χρεώνει προμήθεια 1,2 % ανά συναλλαγή. Τέλος, η Alipay επιτρέπει τόσο στους πελάτες της, όσο και στους εμπόρους να κάνουν ανάληψη χρημάτων από τους λογαριασμούς της Alipay, σε συγκεκριμένους τραπεζικούς λογαριασμούς χωρίς καμία χρέωση συναλλαγής. (Yong Ming Kow 2018)

Εικόνα 1: Το πλήθος των υπηρεσιών που παρέχει η Alipay στους πελάτες της

Πηγή: School of Creative Media City University of Hong Kong

Το WeChat είναι μια εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων που κυκλοφόρησε το 2011 από την Tencent Group. Από τον Δεκέμβριο του 2015, ήταν επίσης ο πιο διάσημος πάροχος ανταλλαγής άμεσων μηνυμάτων στην Κίνα, με περισσότερους από 679 εκατ. ενεργούς χρήστες ανά μήνα (Yong Ming Kow 2018). Το WeChat παρέχει υπηρεσίες παρόμοιες με άλλους χρήστες ανταλλαγής μηνυμάτων, όπως φωνητική συνομιλία, ομαδική συνομιλία, κλήσεις με βίντεο, κοινή χρήση τοποθεσίας και μετάδοση μηνυμάτων με πολλούς χρήστες ταυτόχρονα. Ωστόσο, πέρα από τις τυπικές λειτουργίες άμεσων μηνυμάτων, περιλαμβάνει λειτουργίες που συναντάμε σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook).

Το 2014 μετά την επιτυχία της Alipay στις πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου, το WeChat κυκλοφόρησε το WeChat Wallet, ένα αντίστοιχο σύστημα πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου, ενσωματωμένο στην πλατφόρμα άμεσων μηνυμάτων. Το πορτοφόλι WeChat υποστηρίζει μέσα πληρωμής παρόμοια με αυτά της Alipay και αντίστοιχες πληρωμές λογαριασμών κινητού τηλεφώνου και δημοτικών υπηρεσιών. Από το πρώτο εξάμηνο του 2015, το WeChat Wallet είχε 400 εκατ. ενεργούς χρήστες (Sohu (搜狐) n.d.). Όπως και το Alipay, έτσι και το WeChat δεν χρεώνει τους πελάτες για οποιαδήποτε μεταφορά χρημάτων προς οποιονδήποτε. Όσον αφορά τους εμπόρους, το WeChat έχει προσθέσει μια χρέωση της τάξης του 0,6% ανά

συναλλαγή, όπως και το Alipay. Η χρέωση προς συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. διαδικτυακά παιχνίδια) φθάνει το 2% ανά συναλλαγή (Naghavi 2019).

Το WeChat, όπως και το Alipay, δεν έχουν προμήθεια για τις συναλλαγές. Από την 1^η Μαρτίου 2016, ωστόσο, η Tencent Group έχει τροποποιήσει τους όρους χρήσης. Επιτρέπει σε όλους τους χρήστες της να μεταφέρουν ελεύθερα χρήματα από το πορτοφόλι WeChat προς μία συγκεκριμένη τράπεζα μέχρι το ποσό των 1000 γουάν. Συναλλαγές που ξεπερνούν τον συγκεκριμένο αριθμό θα έχουν τέλη ανάληψης 0,1% (με ελάχιστη χρέωση τα 10 σεντς).

Το Alipay και το WeChat Wallet έχουν διευκολύνει την χρήση των ψηφιακών χρημάτων σε νέα πλαίσια πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου. Έχουν δημιουργήσει ορισμένες καινοτομίες που διευκολύνουν την καθημερινότητα του μέσου Κινέζου. Η ψηφιοποίηση του χρήματος συνέβαλε στην μείωση των εξόδων των μικρών επιχειρήσεων, που πραγματοποιούσαν, ως επί το πλείστον, συναλλαγές με μετρητά. Για παράδειγμα, οι οδηγοί ταξί στην Κίνα λαμβάνουν πλέον ψηφιακές πληρωμές μέσω εντυπωμένων QR codes, όπως φαίνεται στην Εικόνα 2.

Εικόνα 2. Μια κάρτα QR code (αριστερά) και μία χρησιμοποιημένη κάρτα εντός της αντίστοιχης υποδοχής κάρτας, η οποία χρησιμοποιήθηκε από τον οδηγό ταξί για την πληρωμή του πελάτη (δεξιά)

Πηγή: School of Creative Media City University of Hong Kong

Ένα ιδιαίτερα δημοφιλές στοιχείο της πολιτιστικής παράδοσης της Κίνας είναι το “hongbao” (紅包). Η κυριολεκτική σημασία του είναι «κόκκινος φάκελος» ή «κόκκινο πακέτο». Πρόκειται για ένα συμβολικό χρηματικό ποσό, που μπορεί να δοθεί από έναν Κινέζο σε έναν άλλο για διάφορους λόγους (κινεζική Πρωτοχρονιά, γάμος, γενέθλια, γέννα κλπ). Στην σύγχρονη Κίνα είναι ιδιαίτερα δύσκολο για την νεότερη γενιά που έχει μεταναστεύσει για δουλειά σε άλλες πόλεις της Κίνας, να δώσει αυτοπροσώπως το hongbao στις οικογένειές τους. Αυτό που κατάφεραν οι Alipay και WeChat είναι να ψηφιοποιήσουν το hongbao. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να το στέλνουν μέσω της αντίστοιχης εφαρμογής που είναι εγγεγραμμένος κάθε κινέζος πολίτης.

Το WeChat IM επιτρέπει στους χρήστες του να δημιουργήσουν μια ομαδική συνομιλία. Σε αυτήν την ομάδα μπορούν να ανταλλάξουν μια μορφή ψηφιακού hongbao, γνωστή και ως «Τυχερό Hongbao». Πρόκειται καθαρά για ένα τυχερό παιχνίδι με μικρά ποσά, που γίνεται μεταξύ φίλων, συγγενών ή γνωστών σε μικρές

συνομιλίες, όπως φαίνεται στην Εικόνα 3. Ο ρόλος του είναι καθαρά για διασκέδαση. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πρόκειται για άλλον έναν τρόπο με τον οποίο η ψηφιοποίηση συνεισφέρει στην προώθηση των ανθρώπινων σχέσεων. Τα ποσά που δαπανούνται είναι κατά κανόνα μικρά (π.χ. 50 γουάν). Η φράση που έχει επικρατήσει στην καθομιλουμένη για το παιχνίδι αυτό είναι η «ανταλλαγή σνακ» στο γραφείο (Yong Ming Kow 2018).

Εικόνα 3: Μία λίστα από νικητές του Lucky Hongbao σε ένα WeChat Group

Πηγή: School of Creative Media City University of Hong Kong

Το Ανοιξιάτικο Φεστιβάλ είναι επίσης μια ειδική περίπτωση κατά την οποία τα παιδιά λαμβάνουν hongbao («κόκκινους δράκους») από γονείς και συγγενείς. Ενώ στο παρελθόν τα παιδιά λάμβαναν hongbao αυτοπροσώπως, σήμερα η διαδικασία αυτή μπορεί να γίνει με πολύ εύχρηστο τρόπο διαδικτυακά, με τις εφαρμογές Alipay και WeChat (Dong 2023).

4.3 Συμπεράσματα

Οι περιπτώσεις των WeChat και Alipay παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα συστήματα πληρωμών στην Κίνα. Πρόκειται για δύο εφαρμογές που σχεδιάστηκαν από δύο κολοσσούς για διαφορετικούς λόγους. Οι ιδιαιτερότητες της κινεζικής αγοράς αποτυπώνονται με το πλέον χαρακτηριστικό τρόπο στο κεφάλαιο αυτό. Το Alipay και το WeChat Wallet έχουν διευκολύνει την χρήση των ψηφιακών χρημάτων σε νέα πλαίσια πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου. Όπως και το Alipay, έτσι και το WeChat δεν χρεώνει τους πελάτες για οποιαδήποτε μεταφορά χρημάτων προς οποιονδήποτε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διεθνοποίηση του νομίσματος μιας χώρας καθοδηγείται από τους θεμελιώδεις κανόνες των οικονομικών, όπως το μέγεθος της οικονομίας της και το μερίδιό της στο παγκόσμιο εμπόριο. Όσο η οικονομία μιας χώρας αναπτύσσεται ραγδαία και η επιρροή της ανά τον κόσμο επεκτείνεται, η ανάγκη για την χρήση του νομίσματός της στο εμπόριο και στις διασυνοριακές συναλλαγές γίνεται όλο και πιο επιτακτική. Η χρήση του νομίσματος μιας χώρας για διασυνοριακές συναλλαγές σημαίνει μείωση του κόστους συναλλαγών για επιχειρήσεις και ιδιώτες. (Kenen 2010)

Στις 18 Μαρτίου 1995 εδραιώθηκε νομικά το καθεστώς της Κεντρικής Τράπεζας της PBC. Με τη βελτίωση του σοσιαλιστικού οικονομικού μοντέλου της αγοράς, η PBC διαδραμάτισε ακόμη πιο σημαντικό ρόλο στη μακροοικονομική διαχείριση της Κίνας. Από την ίδρυσή της, βασικός στόχος της ήταν η αντιμετώπιση του υπερπληθωρισμού. Το γουάν ήταν δεσμευμένο με το αμερικανικό δολάριο από το 1994 έως το 2005. Αυτή η προσέγγιση διατηρεί την αξία του γουάν σε χαμηλά επίπεδα. Το αποτέλεσμα στο εμπόριο είναι ότι τα κινέζικα προϊόντα είναι φθηνότερα και ως εκ τούτου πιο ελκυστικά σε σύγκριση με εκείνα άλλων χωρών. Παρακινώντας τις διεθνείς χρηματαγορές να αγοράσει τα αγαθά της, η Κίνα εξασφάλισε την οικονομική της ευημερία

Η παρούσα εργασία δείχνει με πλέον ξεκάθαρο τρόπο τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι κινεζικές αρχές να επεκτείνουν τον ρόλο του κινεζικού νομίσματος στην παγκόσμια οικονομία. Κάθε πρωτοβουλία της Κίνας στοχεύει στην αύξηση της ήπιας ισχύος της, μέσω της οικονομικής διπλωματίας. Η οικονομική διπλωματία επιταχύνει την εξελεγκτική αυτή πορεία. Η BRI (Belt and Road Initiative) αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στο Κεφάλαιο 2 είδαμε ότι η διεθνοποίηση του γουάν είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος της Κίνας, για να αυξήσει τον ρόλο του γουάν στην παγκόσμια οικονομία. Συγχρόνως, ο ασιατικός γίγαντας έχει επεκτείνει την επιρροή σε περιφερειακό επίπεδο, γεγονός που αποτυπώνεται στις εμπορικές του σχέσεις με τις υπόλοιπες χώρες της Ασίας.

Η επιτυχία του ψηφιακού γουάν εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και η CBDC διαδραματίζει καίριο ρόλο σε αυτό. Πολλοί αναλυτές έχουν επιχειρήσει να συγκρίνουν την CBDC με τα κρυπτονομίσματα. Η PBC έχει τα κίνητρα και την τεχνογνωσία να προωθήσει την ανάπτυξη του ψηφιακού γουάν, όπως είδαμε στο Κεφάλαιο 3. Αποτελεί ίσως, έναν από τους βασικούς πυλώνες του συστήματος της ψηφιακής οικονομίας της Κίνας, που θα προωθήσει την ανάπτυξη και θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της κινεζικής οικονομίας. Η Κίνα έχει ένα από τα αναβαθμισμένα περιβάλλοντα πληρωμών στον κόσμο. Αυτή η ανάπτυξη μπορεί να πιστωθεί σε δύο βασικούς παίχτες πληρωμών στην χώρα, την Tencent και την Ant Group. Τα συστήματα πληρωμών στην Κίνα του 1,4 δις περίπου πληθυσμού, αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση. Το κινεζικό παράδειγμα συμβάλλει ακριβώς στην μελέτη των ψηφιακών χρημάτων και των συστημάτων πληρωμών.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Auer, R. "CBDCs beyond Borders: Results from a survey of central banks." *BIS Papers, Bank of International Settlements (BIS)*, June 2021. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap116.htm>

Bloomberg, "China Digital Yuan Will Co-Exist With Alipay, WeChat, PBOC Says." 2021. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-03-25/china-digital-yuan-will-co-exist-with-alipay-wechat-pboe-says>

Blustein, P. "Who's afraid of the Digital Renminbi?" *Centre for International Governance Innovation*, April 2021: 1-3. <https://www.cigionline.org/articles/whos-afraid-digital-renminbi/>

Bovaird, C. *Why is the Chinese Yuan Pegged?* Monetary Policy, Investopedia, 2022. <https://www.investopedia.com/articles/forex/030616/why-chinese-yuan-pegged.asp>

Bray, C. & Tudor-Ackroyd, A. "People's Bank of China's digital currency already used for pilot transactions worth 1.1 billion yuan." *South China Morning Post*, October 5, 2020. <https://www.scmp.com/business/banking-finance/article/3104281/peoples-bank-chinas-digital-currency-already-used-pilot>

C.H.Kwan. "Yen Bloc - Toward Economic Integration in Asia." *Bookings Institution Press*, 2001. <https://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt127xx2>

C.H.Kwan. "Issues Facing Renminbi Internationalization: Observations from Chinese, regional and global perspe." *Policy Research Institute, Ministry of Finance, Japan, Public Policy Review*, 2018: 1-30. https://www.mof.go.jp/english/pri/publication/pp_review/ppr14_05_03.pdf

Chang S., Wenbo L. & Yueting L. "The Relationship between Digital RMB and Digital Economy in China." 2020. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/2205/2205.14517.pdf>

Chen, C. "Why Mobile Payments Missed out on the Coronavirus Boom in Digital Services." *South China Morning Post*, 2020: 1-4. <https://www.scmp.com/tech/apps-social/article/3077941/chinas-mobile-payments-see-rebound-offline-vendors-reopen-after>

China Mobile Limited. "Overview." July 4, 2021. <https://www.chinamobileltd.com/en/ir/reports/ar2021/sd2021.pdf>

China Xiong'an Website . "The Nation's First Digital Renminbi "on chain" Payment." <http://english.xiongan.gov.cn/>

Das, D. "The evolution of renminbi yuan and the protracted debate of its undervaluation: An integrated review." *Journal of Asian Economics*, September 2009: 570-579. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1049007809000839>

Dong, Y. "Do you prefer digital red envelopes?" *China Daily*, 2023. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202301/21/WS63cb39f3a31057c47ebaaf60.html>

Economic Times. "China's trade with BRI countries surges to \$1.34 trillion in 2019." January 15, 2020. <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/business/chinas-trade-with-bri-countries-surges-to-1-34-trillion-in-2019/articleshow/73271222.cms>

Ergenç, C. "China's relations with the Middle East: a perspective from the region." *International Institute for Asian Studies*, August 2020. https://www.academia.edu/36868306/China_s_Relations_with_the_Middle_East_A_Perspective_from_the_Region

European Bank for Reconstruction and Development. "Belt and Road Initiative (一帶一路)." https://www.researchgate.net/publication/334363637_The_%27Chinese_Dream%27_and_the_%27Belt_and_Road_Initiative%27_Narratives_practices_and_sub-state_actors

Gavin. "Payment Methods in China: Expat Guide." *China Highlights*, 2023. <https://www.chinahighlights.com/expatslife/payment-methods.htm>

Gerstel, D. "It's a (Debt) Trap! Managing China-IMF Cooperation Across the Belt and Road." *Center for Strategic and International Studies*, January 21, 2021. <https://www.jstor.org/stable/27203133>

International Monetary Fund. "What is the SDR?" 2023. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/special-drawing-rights-sdr>

Interswitch. "UnionPay International partners with Interswitch East Africa (Kenya) Limited to accelerate payment digitalization." September 9, 2020. <https://www.interswitchgroup.com/unionpay-international-partners-with-interswitch-east-africa-kenya-limited-to-accelerate-payment-digitalization>

Zhang J. , Zhou W. and Westbrook T. "Yuan overtakes dollar to become most-used currency in China's cross-border transactions." *Reuters*, 2023: 1-2. <https://finance.yahoo.com/news/yuan-overtakes-dollar-become-most-111305072.html?guccounter=1>

Zhennan W. & Xuanming Z. "The Development path of the legal digital currency under the background of digital economy." *Intention Business Accounting*, 2021. <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=121332>

Hurley J. , Morris S. and Portelance G. "Examining the Debt Implications of the Belt and Road Initiative From a Policy Perspective." *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, June 28, 2019. <https://www.cgdev.org/sites/default/files/examining-debt-implications-belt-and-road-initiative-policy-perspective.pdf>

Julianna, W. "A surprising number of countries now accept WeChatPay or Alipay." *South China Morning Post*, December 7, 2018. <https://www.scmp.com/abacus/culture/article/3029029/surprising-number-countries-now-accept-wechat-pay-or-alipay>

Ke, Y. *Buyer Beware: China's Uneven Financial Market Reform Presents Risks for Foreign Investors*. New Perspectives on Asia. <https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/buyer-beware-chinas-uneven-financial-market-reform-presents-risks>

- Kenen, P. "Currency internationalization: an overview." 2010.
<https://www.bis.org/repoofficepubl/arpresearch200903.01.pdf>
- Kow Y., Gui X. & Cheng W. "Special Digital Monies: The Design of Alipay and WeChat Wallet for Mobile Payment Practices in China." *HAL open science*, January 10, 2018: 1-22.
<https://dl.acm.org/doi/10.1145/3503462>
- Krugman P., Obstfeld M. & Melitz M. "Τα πρώτα χρόνια των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, 1973-1990." In *Διεθνής Οικονομική*, 627. Αθήνα: Κριτική, 2016.
- Krugman P., Obstfeld M. , Melitz M . "Το τέλος του συστήματος του Μπρέτον Γουντς, ο παγκόσμιος πληθωρισμός και η μετάβαση στις κυμαινόμενες ισοτιμίες." In *Διεθνής Οικονομική*, 621-648. Αθήνα: Κριτική, 2016.
- Liu Z. and Papa M . *Can BRICS De-dollarize the Global Financial System?* Cambridge University Press, 2022.
- Luo H. and Yang L. "Equality and Equity in Emerging Multilateral Financial Institutions: The Case of the BRICS Institutions." *Global Policy*, September 2021.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1758-5899.13003>
- Mathews J. and Selden M. "China: The Emergence of the Petroyuan and the Challenge to US Dollar Hegemony." *The Asia-Pacific Journal*, November 15, 2018.
<https://apjif.org/2018/22/Mathews.html>
- McKinsey & Company. "What is central bank digital currency (CBDC)?" Μάρτιος 1, 2023.
<https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-central-bank-digital-currency-cbdc>
- Moosa, I. "Forecasting the Chinese Yuan - US Dollar Exchange Rate under the New Chinese Exchange Rate Regime." *International Journal of Business and Economics*, 2008: 1-13.
https://ideas.repec.org/h/elg/eechap/14270_9.html
- Nabar and Mora. "Chapter 9. Renminbi Internationalization." In *Modernizing China*, by Mr. Markus Rodlauer and Mr. Alfred Schipke Mr. Waikai R Lam. International Monetary Fund , 2017. <https://www.elibrary.imf.org/display/book/9781513539942/ch09.xml>
- Naghavi, N. "Embracing Payments as a platform for the future of mobile money." *GSMA Mobile Money*, 2019: 1-26. <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2019/02/Embracing-payments-as-a-platform-for-the-future-of-mobile-money.pdf>
- Paterson, S. "Will a "petroyuan" end dollar dominance?" *Hinrich Foundation*, February 28, 2023. <https://www.hinrichfoundation.com/research/article/trade-and-geopolitics/petroyuan-end-dollar-dominance/>
- People's Bank of China. *Progress of Research and Development of E-CNY in China*. Working Group on E-CNY Research and Development of the People's Bank of China, 2020.
<http://www.pbc.gov.cn/en/3688110/3688172/4157443/4293696/2021071614584691871.pdf>

Prasad, E. "China's Growth and Integration into the World Economy." *INTERNATIONAL MONETARY FUND*, 2004. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/op/232/op232.pdf>

Reuters Staff. "SWIFT Sets Up JV With China's Central Bank." *Reuters*, February 4, 2021. <https://www.reuters.com/article/idUSL1N2KAOMS/>

Smith, C. "Powell Advances Fed Work on Possible Digital Dollar." *Financial Times*, 2021. <https://www.ft.com/content/ca4875dc-b7ed-463c-aa3f-941694d5f284>

Subacchi P. and Huang H. "The Connecting Dots of China's Renminbi Strategy: London and Hong Kong." *Chatham House*, 2012: 1-16. https://saiia.org.za/wp-content/uploads/2023/08/SAIIA_OP-349_TheHunanModel.pdf

Tan, H. "3 reasons why even China doesn't want the yuan to replace the dollar as the world's reserve currency." *Business Insider India*, May 29, 2023. <https://www.businessinsider.in/stock-market/news/the-reason-the-stock-market-has-stayed-relatively-stable-amid-economic-chaos-computer-driven-trading/articleshow/100601940.cms>

The World Bank International Monetary Fund. "What is the SDR?" 2023. <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/special-drawing-rights-sdr>.

The World Bank Group. "Remittance Prices Worldwide Quarterly." June 2023. https://remittanceprices.worldbank.org/sites/default/files/rpw_main_report_and_annex_q223.pdf

UNI Platform. "UnionPay cards are extensively accepted at chain supermarkets outside mainland China." *UnionPay International*, August 8, 2019. <https://www.unionpayintl.com/en/mediaCenter/newsCenter/companyNews/5589.shtml>

Working Group on E-CNY Research and Development of the People's Bank of China. "*Progress of Research and Development of E-CNY in China*". China: People's Bank of China, 2021. <https://www.chinadailyhk.com/article/299527>

Xiaoxia. "China's Trade With BRI Countries Booms in 2019." *XinhuaNet*, January 14, 2020. https://carnegieendowment.org/files/202108-Bansal_Singh_-_Chinas_Digital_Yuan.pdf

Xiaoxin, L. "Analysis of the main characteristics and impact of digital RMB." *People's Forum*, 2020. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/2205/2205.14517.pdf>

Xu, Z. "How Internationalization of the renminbi Contributes to Growing Spillovers from China to the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Economies." *NYU Shanghai*, 2017: 1-33. https://cdn.shanghai.nyu.edu/sites/default/files/media/zhijianxu_thesis_nyush_honors_2017.pdf

Yue, E. "A New Trend for Fintech - Cross - Border Payment." *Hong Kong Monetary Authority*, December 4, 2020. <https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/insight/2020/12/20201204/>

Zhang, P. "China's Banking System." In *The Chinese Yuan*, by Peter G. Zhang, 29-43. India, 2010.

